

HỘI ĐỒNG CHỈ ĐẠO XUẤT BẢN
SÁCH XÃ, PHƯỜNG, THỊ TRẤN

NHỮNG ĐIỀU CHA MẸ CẦN BIẾT **KHI NUÔI DẠY CON**

NHÀ XUẤT BẢN
CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT

NHỮNG ĐIỀU
CHA MẸ CẦN BIẾT
KHI NUÔI DẠY CON

DIỆU LINH
(Biên soạn)

NHỮNG ĐIỀU
CHA MẸ CẦN BIẾT
KHI NUÔI DẠY CON

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT
Hà Nội - 2016

HỘI ĐỒNG CHỈ ĐẠO XUẤT BẢN

Chủ tịch Hội đồng

PGS. TS. PHẠM VĂN LINH

Phó Chủ tịch Hội đồng

PHẠM CHÍ THÀNH

Thành viên

TRẦN QUỐC DÂN

TS. NGUYỄN ĐỨC TÀI

TS. NGUYỄN AN TIÊM

NGUYỄN VŨ THANH HẢO

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Hiện nay, vấn đề giáo dục trẻ em luôn được gia đình, xã hội hết sức coi trọng. Đa số các bậc cha mẹ đều hiểu rằng: trẻ có nhận được sự giáo dục tốt hay không, có thành tài hay không, không chỉ liên quan tới tiền đồ và vận mệnh của trẻ sau này, mà còn ảnh hưởng rất lớn đến niềm vui và hạnh phúc trong suốt cuộc đời của chúng.

Do đó, điều làm không ít bậc cha mẹ quan tâm, lo lắng là trong khi các bậc cha mẹ lo giáo dục con cái từng ly từng tí thì ra ngoài xã hội, do ảnh hưởng của nhiều quan điểm khác nhau, những tác động tiêu cực của xã hội, nên “vấn đề” về con cái liên tục xuất hiện: học hành không chăm chỉ, không có hứng thú học tập, ham chơi, chống đối, thậm chí đánh nhau, hút thuốc, uống rượu, “say” chơi trò chơi điện tử,... Những vấn nạn này làm cho các bậc cha mẹ vô cùng lo lắng và phiền lòng. Vậy phải làm như thế nào để có thể giáo dục tốt con cái trong bối cảnh như trên?

Cuốn sách: **“Những điều cha mẹ cần biết khi nuôi dạy con”** (gồm hai tập), được đúc rút từ

những kết quả phân tích thực tế sống động về giáo dục trong gia đình. Đây là những kinh nghiệm đúc rút căn cứ vào tình hình học tập, sinh hoạt, giao tiếp, phẩm hạnh, tâm lý của thanh thiếu niên ngày nay, giúp chỉ đường, “hiến kế” cho các bậc cha mẹ khi phải đối mặt với những hiện tượng, vấn đề mới khó giải quyết trong quá trình nuôi dạy con.

Với cách viết đơn giản, dễ hiểu, có tính thực tế, hy vọng cuốn sách sẽ giúp các bậc cha mẹ giải đáp những băn khoăn, thắc mắc trong quá trình nuôi dạy con cái.

Tháng 8 năm 2016

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT

HỌC TẬP

KHOI GỘI TÍNH TỰ GIÁC CHO TRẺ

Đối với trẻ em ở độ tuổi đi học, điều chủ yếu nhất là phải biết cách học tập. Và điều mà những người làm cha làm mẹ mong mỏi nhất chính là để con cái biết cách học hỏi. Giúp con biết cách học hỏi, cũng chính là làm cho trẻ vừa ham muốn học tập lại vừa học giỏi, khiến cho việc học tập từ chỗ tự phát trở thành tự giác, coi trọng phương pháp và kỹ năng học tập và cuối cùng là có khả năng tự học. Tuy nhiên, trong thực tiễn có một số trẻ hay chán học, trốn học, điều này khiến cha mẹ rất đau đầu. Bởi dường năng lực học tập cho con cái phải bắt đầu từ việc bồi dưỡng hứng thú học tập, làm cho việc học tập không chỉ là "Tiếp thu kiến thức" mà còn có "khả năng nắm vững và vận dụng kiến thức để giải quyết các vấn đề thực tế". Học tập phải có phương pháp, học mà chơi, chơi mà học, mục đích cuối cùng là trở thành con người tài năng có đầy đủ tri thức khoa học. Để giúp con cái biết cách học tập, các bậc cha mẹ nên hướng cho con say mê đọc sách. Đọc sách giúp trẻ mở rộng tầm mắt, mở mang kiến thức và thúc đẩy việc học tập tại lớp. Đồng thời với việc

dẫn dắt, khuyến khích con đọc sách, cha mẹ không nên áp đặt ý muốn của bản thân lên con trẻ. Nên lấy việc khai thác quỹ thời gian cũng như không gian học tập của con làm trọng điểm, nhằm kích thích hứng thú và tính tích cực của trẻ trong học tập. Theo điều tra cho thấy, ngày càng có nhiều cha mẹ ý thức được rằng, cha mẹ có vai trò và trách nhiệm vô cùng quan trọng trong việc bồi dưỡng năng lực học tập cho con cái. Là bậc cha mẹ, chỉ khi nào thực hiện tốt chức trách của mình theo đúng nghĩa, cha mẹ mới có thể đón nhận niềm vui từ những thành quả của việc giáo dục con cái mang lại.

GIÚP TRẺ HỨNG THÚ TỰ GIÁC HỌC TẬP

Minh là học sinh lớp 7.

Năm đầu cấp ở bậc Tiểu học, thành tích học tập của em đạt kết quả rất cao. Nhưng đến lớp năm, kết quả học tập của em bắt đầu đi xuống, khó khăn lấm em mới lên được cấp Trung học cơ sở.

Do kết quả học tập yếu kém, Minh không vào được trường điểm. Cha mẹ mong con thành tài nên đã nhờ người xin cho em vào một trường điểm trong thành phố.

Nhưng Minh lại không hiểu được mong muốn của cha mẹ, nên không tích cực học tập. Việc học tập của em vất vả và trầy trật vô cùng.

Bố em phát hiện ra rằng, Minh học không tốt hoàn toàn không phải do em tối dạ, mà là do không có hứng thú với việc học.

Minh lúc nào cũng lười nhác uể oải. Việc duy nhất khiến em hứng thú là chơi trò chơi.

Bất chấp cha mẹ hết lời khuyên bảo cả ép buộc, dụ dỗ nhưng vẫn không có cách nào giúp em có hứng thú và mong muốn học tập.

Hứng thú phát triển sẽ quyết định tới tài năng. Trẻ có khả năng nắm bắt một cách nhanh chóng bài học sẽ kéo theo hứng thú học tập. Việc giải được các bài toán khó và giành được kết quả cao sẽ mang lại niềm vui hứng thú cho trẻ.

Sự hứng thú sẽ ảnh hưởng tới thái độ, phương pháp học tập trên lớp của trẻ, ảnh hưởng tới phương hướng cũng như sự lựa chọn nghề nghiệp của trẻ sau này.

Hứng thú của trẻ càng nhiều thì việc tiếp thu bài học trên lớp càng tốt hơn, tầm mắt của chúng cũng được mở rộng, có thể lý giải một cách thấu đáo và toàn diện hơn một số môn khoa học.

Khi con còn nhỏ, cha mẹ nên tạo dựng cho con một môi trường và điều kiện tốt để có thể bồi dưỡng niềm hứng thú, đồng thời hướng dẫn con một cách đúng đắn.

Để khơi gợi hứng thú đọc sách của trẻ, trước hết phải yêu cầu trẻ đọc to thành tiếng từng câu, sau đó hướng dẫn trẻ cách cảm nhận, đồng thời giới thiệu với trẻ các sách truyện phù hợp.

Để khơi gợi hứng thú đối với môn vật lý, hãy giới thiệu các hiện tượng thú vị như: Ma sát sinh ra điện; Tại sao đế giày lại không nhăn? Tại sao quả táo lại rơi xuống đất? Từ đó kích thích trí tò mò và tạo hứng thú suy nghĩ cho trẻ.

Về phương diện này, cha mẹ của Minh vẫn chưa làm tốt.

Trước hết, họ đã lơ là, không quan tâm, chú ý và quan sát mọi mặt, bỏ qua nhiều thiếu sót trong việc phát triển cá tính của con cái.

Kết quả học tập của Minh khi học năm đầu Tiểu học là rất tốt, vì thế mà cha mẹ em đã chủ quan,

không kịp thời bồi dưỡng hứng thú học các môn cũng như hứng thú tham gia các hoạt động ngoại khóa của em. Thành tích học tập tốt năm lớp một của Minh bắt nguồn từ sự kích thích bên ngoài (sự động viên về tinh thần, phần thưởng vật chất của cha mẹ) và động cơ bên ngoài. Nhưng sau khi Minh lên Trung học cơ sở, cùng với sự phát triển của ý thức, sự nâng cao năng lực tự phê bình, nên các kích thích và động cơ học tập bên ngoài này dần dần mất đi sức hấp dẫn vốn có. Lúc này, nếu cha mẹ không kịp thời bồi dưỡng hứng thú học tập cho con thì trẻ sẽ mất đi động lực học tập.

Bồi dưỡng hứng thú không phải là một quá trình tự phát, nên cả cha mẹ và con cái đều cần nỗ lực.

Các bậc cha mẹ cần ghi nhớ rằng, hứng thú học tập của con càng nhiều, thì thế giới tinh thần của chúng càng trở nên phong phú. Cha mẹ hãy trở thành người dẫn đường tạo dựng niềm hứng thú học tập tích cực cho con mình.

Bố của Minh có thể hướng dẫn và giúp đỡ em theo những phương diện dưới đây:

1. Giúp con phát triển và hình thành khả năng làm phong phú các sở thích hữu ích như âm nhạc, thể thao, đọc sách, hội họa, tìm tòi nghiên cứu, phát hiện,...

2. Bồi dưỡng hứng thú cho con một cách đa dạng, tránh sự giới hạn cục bộ của hứng thú. Trẻ

chỉ hứng thú với một việc đơn lẻ nào đó sẽ khiến cho kiến thức nghèo nàn và làm yếu đi sự phát triển tổng thể. Nhưng điều này không có nghĩa là loại trừ việc trẻ nên có một số hứng thú trung tâm, chủ đạo.

3. Tăng cường các hứng thú hữu ích ngẫu nhiên này sinh của trẻ, đồng thời hướng cho chúng phát triển một cách lành mạnh.

4. Hạn chế và xoá bỏ những hứng thú, say mê gây trở ngại cho việc học tập trên lớp trong giai đoạn này. Chẳng hạn, chơi các trò chơi điện tử không chỉ lãng phí thời gian mà còn không có lợi cho sự phát triển thể chất và tinh thần của trẻ. Cần ngăn chặn kiểu hứng thú này phát triển.

Ngoài ra, cha mẹ cũng cần nhắc nhở con về mối liên hệ giữa việc xử lý thích đáng những hứng thú khác với việc học tập. Không nên để hứng thú khác làm ảnh hưởng tới kết quả học tập.

Hứng thú là người dẫn đường cho khao khát học hỏi của con cái. Cha mẹ là người dẫn đường cho việc bồi dưỡng hứng thú học hỏi của con mình.

BỒI DƯỠNG NĂNG LỰC TỰ HỌC CHO TRẺ

Thành tựu đồ sộ với hơn 1000 phát minh khoa học - kỹ thuật suốt cuộc đời nhà bác học Edison đã khiến cả thế giới kinh ngạc. Trên thực

tế, ông vua phát minh này đã tự học thành tài dưới sự hướng dẫn của người mẹ. Khi cha mẹ hướng dẫn con học, việc bồi dưỡng năng lực tự học đóng vai trò vô cùng quan trọng đối với việc học tập của con cái. Có thể nói, một đứa trẻ có thành tích học tập xuất sắc sẽ có năng lực tự học tương đối tốt. Kết quả học tập kém chủ yếu do năng lực tự học yếu kém, bởi học tập trong một môi trường bị thúc ép thì trẻ khó mà thu được hiệu quả cao.

Hãy giúp trẻ nắm vững khả năng tự học theo đúng nghĩa, điều này còn quan trọng hơn việc học thêm, tăng điểm hay ghi nhớ một lượng lớn kiến thức sẵn có. Bởi một người cho dù nắm bắt được bao nhiêu kiến thức đi nữa rồi cũng có thể quên, song khả năng tự học thì không dễ mất đi.

Vậy năng lực tự học của học sinh thể hiện ở những khía cạnh nào? Các chuyên gia cho rằng, năng lực này thể hiện chủ yếu ở một số khía cạnh như: Có khả năng tự đọc sách, nắm bắt tốt ý chính của cuốn sách; có năng lực phân tích vấn đề; năng lực vừa nghe giảng vừa ghi chép; khả năng chuẩn bị bài trước, ôn tập và tổng kết từng bài vừa học; có khả năng phân phối thời gian học tập một cách khoa học; vạch ra kế hoạch học tập và có phương pháp học tập tốt, phù hợp với đặc điểm của bản thân. Những khả năng này có thể được bồi dưỡng

thông qua hướng dẫn một số khâu cơ bản khi học tập trên lớp hàng ngày. Điều chủ yếu cha mẹ cần làm là đôn đốc con cái nấm được và tuân theo phương pháp học tập trong khi học, học tập một cách chủ động. Làm như vậy, trẻ không chỉ nấm vững kiến thức mà còn nâng cao khả năng tự học của bản thân.

Giống như vạn vật trên thế giới này đều vận động theo một quy luật có tính chu kỳ, việc học tập của con cái cũng có quy luật mang tính chu kỳ. Chu kỳ này có bốn mốc xích: Chuẩn bị bài, nghe giảng, ôn bài (bao gồm cả việc tổng kết bài học) và làm bài tập. Nhưng hiện nay có không ít trẻ mới chỉ chú trọng hai khâu nghe giảng và làm bài tập, còn hai khâu quan trọng khác là chuẩn bị bài và ôn bài thì lại không chú trọng. Nếu con bạn cũng như vậy, hãy nhanh chóng giúp chúng đưa việc học tập vào quỹ đạo học tập mang tính chu kỳ, nhất thiết không để lơ là hai khâu ôn tập và chuẩn bị bài. Bởi bốn khâu trên có quan hệ mật thiết với nhau, ảnh hưởng lẫn nhau. Chẳng hạn như, chuẩn bị bài tốt thì khi nghe giảng sẽ có mục đích, hiệu quả nghe giảng sẽ cao hơn, đồng thời sẽ hình thành nên một năng lực mới để tiếp thu tri thức mới tốt hơn. Cứ tuân tự phát triển như vậy, trẻ sẽ vừa tiếp thu được kiến thức lại vừa bồi dưỡng được năng lực tự học của bản thân.

Trẻ rất khó có được năng lực tự học. Những trẻ tự giác học tập và có thành tích học tập cao phần nhiều do kết quả giáo dục lâu dài bền bỉ của cha mẹ.

HƯỚNG DẪN TRẺ SAY MÊ ĐỌC SÁCH

Một người mẹ giáo dục con thành công thường rất chú trọng đến việc phát triển trí lực của con. Chị cho rằng dạy con yêu thích đọc sách là bước đầu tiên để khai phá trí lực của trẻ. Chị nói: “Một đứa trẻ say mê đọc sách không thể là trẻ hư”. Con chị từ nhỏ đã bắt đầu đọc sách. Vậy cha mẹ cần giúp con tiếp cận với sách báo, đi mua sách và thưởng thức thú vui đọc sách như thế nào? Dựa trên kinh nghiệm bản thân, chị đã tổng kết ra sáu phương pháp giúp trẻ say mê đọc sách.

(1) Mỗi ngày đọc một mẫu tin cho trẻ nghe.

Cha mẹ chỉ cần xem tiêu đề lớn hoặc một hai đoạn tin tức đầu để nắm được nội dung của mẫu tin. Khi bắt gặp những tin tức bổ ích hãy trích đọc cho con nghe, còn nếu không có tin nào thích hợp với trẻ, hãy kể chuyện cho trẻ nghe.

(2) Chọn lựa chương trình truyền hình phù hợp, cùng con thưởng thức và thảo luận nội dung.

Khi có lịch phát các chương trình truyền hình hàng tuần, hãy cùng con lựa chọn ra chương trình mà mình muốn xem, các chương trình khác có thể không cần xem cũng được. Mới bắt đầu

thường rất khó, nhưng một hai tuần sau trẻ sẽ quen dần. Một chương trình truyền hình hay có thể giúp ích rất lớn cho việc khơi gợi tri thức của trẻ, ngược lại các chương trình xấu sẽ tiêm nhiễm và làm tổn hại tâm hồn trẻ. Vậy các bậc cha mẹ có thể giúp con lựa chọn cẩn thận các chương trình được không?

(3) Thường xuyên khen ngợi, khích lệ sự say mê đọc sách của trẻ.

Trẻ em cần được người lớn, nhất là cha mẹ yêu thương và quan tâm, cho nên việc thường xuyên khen ngợi hứng thú say mê đọc sách của trẻ là cách bộc lộ tình cảm và sự động viên khích lệ mà cha mẹ dành cho con cái, từ đó tạo nên sự tự tin cho trẻ.

(4) Thường xuyên dẫn con tới các Thư viện, tham quan các phòng tranh, Viện bảo tàng, đi xem kịch, xem phim,...

Cha mẹ có thể mỗi tuần một lần đưa trẻ tới Thư viện, mỗi lần mượn vài cuốn sách, thường xuyên đọc sách cho trẻ nghe, lâu dần con bạn sẽ tự mình ngồi đọc say sưa.

(5) Chơi trò đố chữ hoặc trò chuyện với con có thể rèn luyện thính lực cho trẻ.

Cha mẹ có thể vừa làm việc nhà vừa chơi trò đố chữ với con. Trước hết cha mẹ hãy nghĩ ra một vật gì đó, sau đó mô tả vật đó cho trẻ đoán. Ví dụ lời giải là *cái xe*, câu đố có thể là: Một vật làm bằng sắt, trong bụng có thể chứa được người, có

bốn chân chạy rất nhanh. Ban đầu trẻ thường bị câu đố làm cho lẩn lộn mơ hồ, nhưng sau mỗi lần chơi trẻ sẽ nắm được bí quyết và có thể nhanh chóng tìm ra lời giải. Đôi khi có thể để trẻ ra câu đố cho cha mẹ đoán, qua đó kích thích trí tưởng tượng và năng lực biểu đạt của trẻ. Một trò chơi khác do trẻ con nghĩ ra có tên gọi “Nói ngược”, cha mẹ sẽ nói ra tên chính xác của một đồ vật, sau đó yêu cầu bé nói ngược lại. Ví dụ “cái xe”, nói ngược lại thành “xe cái”, “mưa rơi” thành “rơi mưa”... Nếu trẻ lớn hơn chút nữa có thể chơi trò đảo ngược cả câu. Mỗi lần chơi trò này, trẻ sẽ được dịp cười không ngớt vì các danh từ nói ngược rất buồn cười, thỉnh thoảng gặp phải câu khó, nhìn vẻ ngọng nghịch, dồn tâm sức của trẻ cũng hết sức lý thú!

(6) Cha mẹ hãy làm gương cho con.

Muốn bồi dưỡng thói quen đọc sách cho con, điều quan trọng nhất là thái độ của cha mẹ. Cha mẹ có thể lấy mình làm gương, dẫn dắt con bước vào thế giới tri thức rộng lớn. Điều này sẽ giúp ích rất nhiều cho trẻ trong suốt cả cuộc đời sau này. Đương nhiên còn cần phải động viên, khích lệ trẻ luyện thói quen giữ gìn sức khỏe tốt, mỗi ngày đều phải ngủ đủ giấc, nghỉ ngơi đúng giờ và ăn uống cân bằng đầy đủ chất dinh dưỡng. Như vậy mới có thể giúp cho hứng thú đọc sách của con ngày càng dồi dào, dần dần trở thành một thói quen.

***Việc dạy dỗ của cha mẹ là khởi nguồn
hình thành hàng loạt thói quen cho trẻ. Cha
mẹ thích đọc sách, con sẽ thích đọc sách.***

NÊN ĐỂ TRẺ TỰ HOÀN THÀNH BÀI TẬP VỀ NHÀ

Ninh là một học sinh lớp ba, dáng người em cao, nom ra dáng người lớn, nhưng em lại không nghiêm túc, không cẩn thận khi làm bài tập về nhà.

Cảnh tượng cuối cùng khi Ninh hoàn tất bài tập về nhà thường như sau: vội vội vàng vàng, làm xong bài tập bất kể đúng sai thế nào, rồi nhanh chóng chạy ra trước màn hình ti vi, hay chạy ra ngoài chơi.

Trên bàn học chất đống các loại vở bài tập, sách luyện tập, sách giáo khoa, và cả bút chì, bút màu.

Thường mẹ Ninh phải dọn dẹp, sắp xếp gọn gàng bàn học cho em. Đặt sách giáo khoa và hộp bút vào trong cặp, sau đó mới cẩn thận kiểm tra một lượt từ đầu đến cuối các bài tập em đã làm, dùng bút chì đánh dấu những lỗi sai (mà thường xuyên có lỗi sai, hơn nữa chẳng bao giờ ít cả), rồi chữa lại cho em.

Đối với những lỗi sai mẹ chỉ ra, Ninh chẳng buồn để ý, cũng chẳng thắc mắc tại sao lại sai, chỉ lôi vở ra sửa lại. Và thường thì các bài tập đã sửa chữa rồi nhưng vẫn còn sai sót. Khi bị gọi lại sửa lỗi sai, em thường tỏ ra không kiên nhẫn, cứ hỏi

lớn: “Thế mẹ bảo nêu làm như thế nào?” Mẹ em đành phải dạy em cách làm.

Các bậc cha mẹ nên làm như thế nào trong tình huống kể trên?

Không thể nói Ninh đã tự mình hoàn tất việc làm bài tập ở nhà. “Viết xong” bài tập không có nghĩa là bài tập đã hoàn tất. Trên thực tế, việc kiểm tra kết quả là một khâu quan trọng trong khi hoàn thành bài tập, mà công việc này thì cha mẹ lại đảm trách mất rồi. Cho nên, nhiệm vụ của trẻ chỉ là chép cho xong bài tập chứ không cần chịu trách nhiệm về chất lượng của bài làm.

Sắp xếp cặp sách là công việc của ai đây? Ở đây cũng thành việc của cha mẹ.

Vậy thì khi trẻ học tập tại trường, những việc này ai làm? đương nhiên là trẻ phải tự làm. Vậy tại sao khi ở nhà cha mẹ lại đảm đương thay con mình?

Tinh thần trách nhiệm và khả năng chịu trách nhiệm trong học tập của trẻ sẽ hình thành thông qua việc luyện tập. Luyện tập đồng nghĩa với việc hoạt động học tập phải do trẻ tự đảm nhận, và phải hiểu rõ được mục đích, các bước và yêu cầu... của việc học tập.

Cơ hội sớm nhất để trẻ luyện tập là do các bậc cha mẹ tạo ra, đồng thời đưa ra yêu cầu thích đáng kèm theo sự hướng dẫn chính xác của cha mẹ.

Việc bản thân trẻ có thể hoàn thành việc học tập hay không, hoặc hoạt động học tập có mang

tính thách thức hay không, điều này phụ thuộc rất nhiều vào nhận thức của cha mẹ.

Thông qua hoạt động học tập, các phương diện như năng lực học tập, ý chí học tập, ý thức học tập của trẻ sẽ được không ngừng nâng cao và phát triển.

Trẻ luôn khao khát được trở thành học sinh.

Nhưng cha mẹ vô tình lại tước đoạt đi một vài nghĩa vụ và quyền lợi trở thành học sinh của trẻ.

Bằng những phương thức dưới đây, cha mẹ có thể dần dần khiến con mình đánh mất đi quyền lợi và nghĩa vụ của bản thân:

Cách 1, chỉ trích con không nghiêm túc làm bài tập, sắp xếp cặp sách chưa gọn gàng. Thế là thay con làm luôn những công việc này.

Cách 2, quan tâm quá mức, muốn con có thêm thời gian hoạt động, nên chủ động làm hộ con những công việc này.

Cách làm thứ nhất sẽ khiến trẻ đánh mất sự tự tin vào bản thân. Chắc hẳn cha mẹ không muốn như thế chứ? Các bạn cứ việc làm đi, dần dần con bạn sẽ không coi những việc này thuộc trách nhiệm của mình nữa.

Cách làm thứ hai sẽ không thể biến trẻ thành chủ nhân của việc học tập, không giúp trẻ ý thức được rằng những việc này thuộc phạm vi của trẻ.

Cho dù cách làm nào thì kết quả cuối cùng đều như nhau, tức là đều tạo nên một đứa trẻ thiếu ý thức và năng lực chịu trách nhiệm, thiếu

đi niềm tin và khả năng chủ động hoàn thành bài tập.

Vậy nên hướng dẫn trẻ tự làm bài tập ở nhà như thế nào? Cha mẹ có thể làm theo những kinh nghiệm dưới đây:

- * Đề nghị con kiểm tra bài tập cùng với cha mẹ.
- * Để con nói rõ xem một bài tập về nhà nào đó có chính xác hay không, và đưa ra lý do của riêng mình.
- * Dần dần làm ra bộ không hiểu biết lầm về nội dung học của trẻ.
- * Không nên bày tỏ ý kiến sửa chữa của mình đối với lỗi sai trong bài làm của trẻ, đề nghị trẻ tự suy nghĩ lại.
- * Không can thiệp, hãy để trẻ tự kiểm tra bài làm.

Còn về việc sắp xếp cặp sách, nói chung cha mẹ không cần phải lo lắng con mình sẽ quên trước sót sau. Cho dù trẻ có quên mang một quyển sách đi chăng nữa, qua một hai lần có thể bị “phạt”, nhưng từ sau chúng sẽ cẩn thận kiểm tra lại từng thứ trong cặp, nghiêm túc chịu trách nhiệm với việc mình làm.

Dựa dẫm là kẻ thù của độc lập. Muốn trẻ chuyển từ dựa dẫm sang độc lập, chủ động thì cha mẹ cần có sự chỉ dẫn đúng đắn cho trẻ.

DẠY TRẺ CÁCH LẬP ĐỀ CƯƠNG LÀM VĂN

Ngày Chủ nhật nọ, Liêm đang ở nhà làm bài tập làm văn. Em nghĩ thầm: “Mẹ mình là cô giáo dạy văn, lẽ nào mình lại không...”. Thế là, Liêm lập tức mở vỏ văn ra gọi to: “Mẹ ơi, mẹ qua đây một chút được không? Con không biết viết như thế nào, mẹ giúp con lập đề cương nhé!”. Mẹ em nghe thấy tiếng gọi liền tới, vừa cầm vỏ làm văn của Liêm lên xem, mẹ nói: “Làm văn trước hết phải lập đề cương, đề cương của con đâu?”. Liêm chậm rãi nói: “Con không biết nên viết thế nào. Con chỉ cần biết làm văn là được, tại sao nhất định phải lập đề cương?”. Nghe Liêm nói xong, mẹ em lập tức hiểu ra vấn đề: Liêm không biết lập đề cương bài văn là do chưa hiểu nên không coi trọng việc suy nghĩ.

Vấn đề của Liêm rất có tính điển hình. Một số trẻ cho rằng đề cương làm văn thật phiền phức. Một số khác lại thường viết nháp trước khi viết văn. Có trẻ thì coi việc lập đề cương làm văn “có cũng như không”.

Vấn đề trên đây phản ánh khuyết điểm của trẻ khi mới học viết đề cương làm văn. Một số bậc cha mẹ có thể sẽ hỏi: Vậy cha mẹ cần phụ đạo cho con viết đề cương như thế nào? Kinh nghiệm là:

(1) Để trẻ thấy được tầm quan trọng của việc lập đề cương khi làm văn.

Các bậc cha mẹ cần chú ý khi con viết văn nhất thiết phải tránh từ ngữ lộn xộn, bừa bãi, vô thứ tự. Cha mẹ nên bồi dưỡng cho trẻ viết sao cho câu trên, câu dưới nối liền ý với nhau, có lý có lẽ, làm nổi bật ý chính, như vậy mới có thể khiến trẻ phản ánh được trọng tâm bài văn của mình đã viết. Khi cho trẻ làm văn, chú ý lựa chọn tư liệu cẩn thận, và phải tinh ý sắp xếp theo yêu cầu diễn đạt đủ ý.

Trẻ cần phải sắp xếp tư liệu làm văn như thế nào? Trước hết nên viết tốt đề cương. Đề cương không chỉ là cái khuôn mà còn phản ánh chất lượng của bài văn. Đề cương thể hiện mạch suy nghĩ của người viết, nội dung sơ lược, mở bài, thân bài, kết luận và trọng điểm của bài văn. Do đó, khi làm bài văn cần lập đề cương mới có thể sắp xếp ý chi tiết được.

Lập đề cương bài văn sẽ giúp bồi dưỡng thói quen làm việc có kế hoạch cho trẻ. Lập đề cương không cần phải viết “nháp”, do đó có thể tiết kiệm được nhiều thời gian.

(2) Dạy trẻ biết cách lập đề cương như thế nào?

Khi viết đề cương nên tiến hành theo các bước sau đây. Trước tiên, căn cứ vào đề bài và trọng tâm của bài văn mà sắp xếp nghiêm chỉnh trình tự viết. Kế đến, dựa vào tư tưởng chủ đạo của toàn bài mà xác định rõ trọng điểm viết, sắp xếp các ý chính cho bài văn sơ lược. Tiếp theo, suy nghĩ kỹ

lưỡng đoạn mở bài và kết luận, các câu chuyển tiếp và đối ứng giữa các đoạn văn. Cuối cùng, nên dùng lời lẽ đơn giản, ngắn gọn súc tích để viết lại tất cả suy nghĩ thành một bài văn.

(3) Giúp trẻ hiểu rõ nội dung của đề cương.

Nội dung chủ yếu của đề cương bao gồm: Đề bài, ý chính và trình tự sắp xếp các đoạn. Trình tự các đoạn lại gồm đoạn văn mở bài nên viết như thế nào, nội dung bài viết ra sao, thân bài chia thành mấy phần, trọng điểm nằm ở đoạn thứ mấy, mỗi đoạn diễn đạt ý gì, và sự liên quan giữa các phần của toàn bài,... Ví dụ:

Đề bài: Cuối cùng tôi đã thực hiện được mong muốn của mình.

Trọng tâm: Đội ngũ thiếu niên trong thời đại mới cần nỗ lực cống hiến sức mình cho Tổ quốc.

Sắp xếp các đoạn:

Mở bài: Mong ước lớn nhất của tôi là cống hiến được nhiều sức lực hơn cho Tổ quốc. Do đó, thường ngày tôi hay tham gia các hoạt động quyên góp tiền nhằm hỗ trợ việc xây dựng đường sá trong khu dân cư. (Viết tóm tắt)

Thân bài: Để thực hiện mong ước của mình, tôi đã tiết kiệm tiền tiêu vặt cha mẹ cho hàng ngày.

Đoạn 1: Tôi đã hạ quyết tâm từ bỏ thói quen dùng tiền tiêu vặt ăn quà, tích lũy tiền tiêu vặt để quyên góp. (Viết tóm tắt)

Đoạn 2: Bày tỏ quyết tâm tiết kiệm tiền của bản thân. Chẳng hạn như cuối tuần khi đi mua đồ cùng với mẹ, tôi đã kìm lòng không dụng đến tiền tiêu vặt như thế nào. (Viết tóm tắt)

Đoạn 3: Tôi kiên nhẫn tích cóp tiền bán phế liệu. (Viết tóm tắt)

Đoạn 4: Trong buổi lễ quyên góp, tôi đã rất xúc động quyên góp hết số tiền tiết kiệm của mình. (Viết tóm tắt)

Kết luận: Cuối cùng tôi đã thực hiện được mong ước của mình, đó là cống hiến sức lực nhỏ bé của mình vì Tổ quốc (kết luận nhắc lại đề bài, tương ứng mở-kết, viết tóm tắt).

Cha mẹ cần hướng dẫn để con cái thấy rõ được khi mới học viết đề cương có thể viết chi tiết đề cương, dần dần sau này có thể ngắn gọn hơn. Ví dụ đề cương làm văn trên đây cần được viết tóm tắt, chỉ viết đề bài, trung tâm và ý các đoạn là được rồi.

Không ai có thể không học mà biết, năng lực nào cũng cần thầy mới giỏi. Có thầy giáo và cha mẹ hướng dẫn, khả năng viết của trẻ sẽ ngày càng tốt hơn.

DẠY TRẺ PHƯƠNG PHÁP GHI NHÓ HIỆU QUẢ

Các bậc nhân sĩ lập nên công trạng, đa phần đều có trí nhớ hơn người. Trí nhớ tốt của họ do

đâu mà có, điểm mấu chốt là họ nắm vững một vài phương pháp ghi nhớ rất hiệu quả.

Cha mẹ hãy dạy cho trẻ một vài phương pháp ghi nhớ khoa học, có thể giúp trẻ ghi nhớ, tăng cường hiệu quả ghi nhớ. Phương pháp ghi nhớ thì rất nhiều, một vài phương pháp ghi nhớ dưới đây được căn cứ trên lứa tuổi khác nhau và có thể vận dụng linh hoạt vào các tình huống khác nhau. Đây là tổng kết kinh nghiệm dạy con tăng khả năng ghi nhớ của rất nhiều bậc cha mẹ:

(1) Phương pháp lý thú.

Các thực nghiệm tâm lý học đã chứng minh, các tài liệu có hình ảnh sinh động, và nội dung lý thú sẽ lưu lại trong não bộ lượng ký ức lớn hơn rất nhiều so với các tài liệu có nội dung khô khan, thiếu hấp dẫn. Bởi những chuyện lý thú thường khó quên, cho nên để tăng cường trí nhớ, chúng ta hãy cố gắng nhào nặn đổi tượng cần ghi nhớ thành những hình tượng lý thú. Ví dụ, có thể ví von mỗi quan hệ giữa cơ bắp, cơ gân và xương sống như sau: Cơ bắp chính là mô tơ, đại diện cho nguyên động lực; cơ gân là dây cu-roa, truyền đi động lực kéo bánh răng; còn xương sống chính là bánh răng, tiếp nhận động lực và sinh ra động tác. Như vậy sẽ trở nên rất đơn giản, rõ ràng, nghe xong là hiểu và còn rất dễ nhớ nữa.

(2) Phương pháp hình tượng “Chim bị bắn sợ cành cây cong”.

Vết thương do rắn cắn và nỗi khiếp sợ cùng với hình tượng con rắn đã hình thành nên một mối liên hệ vững bền, kiên cố, đến nỗi chỉ cần nhìn thấy những vật giống hình con rắn là lập tức nhớ lại nỗi đau đớn, và thường thì chẳng cần phải lặp lại nhiều lần như vậy nỗi ám ảnh cũng có thể duy trì rất lâu, thậm chí cho đến cuối đời vẫn không quên. Chúng ta có thể lợi dụng tác động của ấn tượng mạnh ngay từ lần đầu tiên để tạo nên ký ức chính xác. Người có ký ức trước hết cần phải dựa trên cơ sở nhận thức cảm tính ghi nhớ một cách chuẩn xác hình tượng mục tiêu cần đạt được. Sau đó, hãy thông qua đặc trưng bên ngoài của mục tiêu ghi nhớ và bản chất của nó, từ ngoài vào trong, cố gắng đạt được nhận thức toàn diện. Người ghi nhớ cần tìm hiểu mục đích và công dụng của ký ức. Chẳng hạn như, chiếu các phim khoa học có liên quan đến loài rắn cho trẻ xem, chỉ mất vài phút đã có thể khiến chúng thiết lập được một loạt các liên hệ sinh động và để lại ký ức rất sâu sắc. Cách làm này có thể giúp tiếp thu tri thức rất nhanh chóng và hiệu quả.

(3) Phương pháp xếp loại.

Khi trẻ vào rừng, câu được rất nhiều cá trong hồ nước, ngắt được rất nhiều hoa dại trong đồng nội. Chiều tối khi về nhà, trẻ đem xếp loại những thứ đó, dùng dây buộc xuyên cá với nhau, quả dại thì đựng trong lòn, và dùng dây leo quấn thành

bó hoa, thắng lợi trở về, không để sót lại một thứ nào cả. Những thứ mà chúng ta cảm nhận được mỗi ngày thật phong phú, cũng giống như hoa quả ngắt trong rừng sâu vậy, nếu được tiến hành xếp loại thì chỉ cần nắm được một đầu mối là có thể tìm ra cả một chuỗi tri thức có liên quan với nhau. Không ít học sinh đã áp dụng phương pháp hồi tưởng lại trước khi đi ngủ để tiến hành phân loại các ký ức, việc làm này rất có hiệu quả. Bởi các hoạt động ban ngày quá nhiều, khiến cho lớp vỏ của đại não chịu đủ mọi kích thích hưng phấn, rất dễ phủ kín các ký ức; thường thì trong một thời gian khá dài sẽ không có kích thích mới nào có thể phủ kín những sự việc đã ghi nhớ trước khi ngủ, cũng như ức chế và làm loãng nó. Vì vậy, khoảnh khắc yên lặng trước lúc ngủ, lặng lẽ hồi tưởng lại việc học tập và hoạt động trong ngày, tiến hành quy nạp phân loại sẽ liên kết các tri thức cùng loại với nhau, rất có lợi cho việc nắm vững các tri thức mới.

(4) Phương pháp khái quát.

Các nhà tâm lý học những năm 60 của thế kỷ XX ở nước ta đã làm một vài thực nghiệm: Cho một số học sinh đọc thuộc lòng bài cổ văn, sau đó tiến hành trắc nghiệm. Những học sinh có kết quả ghi nhớ tốt nhất là những người nhớ khái quát trước tiên, sau đó mới dựa trên đại ý của các đoạn và liên hệ tưởng tượng với cảnh sắc núi

sông. Còn những học sinh học thuộc từng câu từng chữ một thì kết quả ghi nhớ rất kém, rất chóng quên. Tương tự như vậy, đối với một sự việc, một môn học, chúng ta cũng nên xem xét nét khái quát trước, rồi sau đó mới tiến hành ghi nhớ. Có được nét khái quát, rồi theo sự liên hệ “chi tiết và ý chính” mà ghi nhớ thì sẽ tương đối thuận lợi, thông suốt. Một số học sinh khi ôn bài vẫn đọc lại từ đầu đến cuối bài như học lần đầu vậy, biện pháp này vừa không khoa học mà hiệu quả cũng không tốt lắm. Nên tiến hành liên tục phân loại trong lúc học, khi ôn tập cố gắng nhớ lại trước, sau đó mới xem sách. Như vậy, kết cấu khái quát từng chương từng phần một sẽ hiện hữu trong đầu óc, từ đó, thông qua quy nạp, sắp xếp sẽ dần trải các tri thức đã học giống như “Lưỡi cá giăng trên mặt nước”. Rồi nhớ lại những chi tiết, chi tiết nào nghĩ ra được thì sẽ nhớ chắc, còn chi tiết nào chưa nhớ ra được lại mở sách xem, bổ sung những điểm chính. Cách ôn tập như vậy sẽ khiến trí nhớ lâu bền, rõ ràng rành mạch và làm nổi bật trọng điểm.

(5) Phương pháp ngăn cách.

Khi đi công tác, tại khách sạn quen được một người bạn ở cùng phòng. Mặc dù sớm chiều ở cùng với nhau, sau hơn một tháng mới chia tay, song mười năm sau ngẫu nhiên gặp lại trên phố vẫn có thể quên tên, rõ ràng có quen biết mà lại không

nhớ ra được. Ngược lại, khách khứa không phải là ngày nào cũng tới thăm, có khi nửa năm mới gặp gỡ một lần. Trong vòng mười năm cho dù gặp mặt hai mươi lần, nhưng đến năm thứ mười một họ tới thăm, bạn vẫn có thể thoáng nhìn là đã nhận ra. Đó chính là điểm tốt của ký ức ngăn cách. Thực nghiệm đã chứng minh, trong ký ức của con người, phần đầu tiên và phần cuối cùng thường ít bị lãng quên hơn, bởi ức chế mà phần đầu tiên và phần cuối cùng phải chịu là nhỏ nhất. Ngoài ra, trong cùng một thời gian dài liên tục kích thích cũng có thể khiến lớp vỏ đại não từ hưng phấn chuyển sang ức chế. Một thực nghiệm khác cho thấy, đối với một tài liệu dài, con người cần phải đọc tối 68 lượt mới có thể thuộc hết cuốn tài liệu, nhưng nếu mỗi ngày đều đọc vài đoạn thì trong vòng ba ngày, đã có thể thuộc toàn bộ, cho nên đọc thuộc một cách khổ sở một chương dài thì chẳng thà chia nhỏ ra mà đọc. Áp dụng phương pháp ngăn cách, học luân phiên tách rời giữa môn văn và môn lý thì hiệu quả ghi nhớ sẽ được nâng cao. Nếu các kiến thức có tính chất tương tự như nhau cùng ức chế lẫn nhau thì tác động sẽ có phần mạnh hơn. Các Mác rất giỏi trong việc vận dụng quy luật này. Khi viết bộ “Tư bản luận”, mỗi lúc mệt mỏi ông lại điều tiết bằng cách tính toán số học cao đẳng. Thể lực và não lực thay nhau làm việc, thực ra cũng chính là ngăn cách. Dùng hoạt động thể thao hoặc

lao động thể lực để cho đại não nghỉ ngơi, làm hưng phấn tiểu não, tăng cường chức năng của tim mạch và cơ bắp, điều tiết toàn bộ cơ thể, từ đó nâng cao hiệu quả của việc ghi nhớ.

(6) Phương pháp lựa chọn.

Rất nhiều nhà khoa học đứng trước những thông tin không liên quan đến chuyên môn của họ thì tỏ ra rất khiêm tốn, nhưng lại vô cùng linh hoạt, nhạy bén trước những thông tin có liên quan hệt như một chiếc bu-gi châm lửa vậy. Nhưng đôi khi thì những cái không phải sở trường của bản thân lại tha hồ có đất dụng võ, thi thoả tài năng. Đó chính là sự lựa chọn đào thải. Muốn nâng cao tỉ lệ ký ức hữu dụng thì mỗi ngày cần tiến hành lựa chọn các đối tượng ghi nhớ, ghi nhớ những cái quan trọng nhất, cái hữu dụng nhất vào thời gian sung sức nhất. Phải ghi nhớ một cách tường tận, chi tiết, thích đáng, dùng các phương pháp ghi nhớ khác nhau để tăng cường trí nhớ; những cái thứ yếu có thể nhớ nét khát quát; còn đối với những cái không dùng đến thì không cần quan tâm. Bởi sở trường ghi nhớ của mỗi người phát triển không cân bằng, mỗi trường và giáo dục khác nhau, các kinh nghiệm và sở thích khác nhau thường khiến cho ký ức của mỗi người mạnh hơn về một mặt nào đó. Cho nên, muốn giáo dục con cái thì cha mẹ cần biết bộc lộ sở trường và giấu đi những yếu kém của mình.

(7) Phương pháp so sánh bảng biểu.

Các thì của động từ trong tiếng Anh, các nguyên tố hóa học,... nếu không được xếp vào bảng so sánh thì rất dễ dẫn đến nhầm lẫn, lộn xộn, không thể nào khái quát chỉ trong mấy câu được. Nói đã không rõ ràng, đương nhiên không thể nhớ kỹ được. Thông qua bảng biểu, các nội dung phức tạp lập tức sẽ được đơn giản hóa, mạch lạc hóa, thoáng nhìn cũng biết, rất thuận tiện cho việc tra cứu và ghi nhớ. Quá trình lập bảng chính là quá trình nắm bắt các đặc trưng, phân loại và quy nạp. Chúng ta không chỉ cho trẻ dựa vào các bảng có sẵn trong sách hay được người khác lập từ trước, mà nên để trẻ tự động não suy nghĩ, tổng hợp, lập bảng so sánh. Thông qua sự phân tích và tìm hiểu của bản thân mà nhớ kỹ kiến thức.

(8) Phương pháp hài hòa.

Để tạo một ấn tượng sâu sắc, khi ghi nhớ nhất thiết phải dùng tới các cơ quan nhận thức như tai, mắt, mũi, chân tay và đại não, tập trung giải quyết một mục tiêu ghi nhớ. Như vậy, sẽ thiết lập nên mối liên hệ mang tính hoàn chỉnh giữa âm thanh, màu sắc và hình dạng, mùi vị và các tính chất khác của mục tiêu ghi nhớ, ký ức vì thế cũng sẽ tương đối bền lâu. Ngược lại, nếu các cơ quan tri thức không phối hợp với nhau “việc ai nấy làm”, mỗi cơ quan một mục tiêu khác nhau, tự ghi nhớ lại các ấn tượng không hoàn chỉnh, thì

đương nhiên là rất chóng quên. Do đó, nên cố gắng áp dụng phương pháp “Hợp đồng tác chiến” để ghi nhớ, tăng cường liên hệ giữa các hoạt động thị giác, thính giác và hoạt động tư duy của đại não. Như khi học công thức tính diện tích xung quanh hình nón cụt, học sinh vừa nghe thầy giáo giảng giải, vừa cắt mảnh bìa, tự mình ghép vá, cắt rời, tư duy và tính toán, suy ra công thức, sử dụng đồng thời cả tai, mắt, tay và não để thiết lập mối quan hệ thì có thể nhớ lâu và hiệu quả hơn nhiều so với chỉ ngồi đơn thuần nghe giảng. Dù sau này có quên mất công thức cũng vẫn có thể nhớ lại quá trình suy luận từ trước mà nhớ được công thức tính.

(9) Phương pháp quy luật.

Cách ghi nhớ theo quy luật tức là phương pháp tổng kết các quy luật của sự vật để tăng cường trí nhớ. Ví dụ như hàm số lượng giác có rất nhiều công thức tính khác nhau, nhưng những mối quan hệ của hàm số lượng giác mà các công thức này biểu đạt đều tồn tại một quy luật chung. Nắm được quy luật này, từ đó tổng kết thành một bài vè. Chỉ cần nhớ kỹ bài vè là có thể suy luận ra toàn bộ công thức tính.

(10) Phương pháp tổng quát.

Phương pháp tổng quát ở đây là phương pháp ghi nhớ tiến hành chắt lọc các tư liệu cần ghi nhớ, và nắm bắt điểm mấu chốt.

(11) Phương pháp đối lập.

Như khi học các từ trong ngoại ngữ, thường xuyên liên hệ so sánh các từ chỉ kích thước, độ dài, khoảng cách trên dưới, gần xa, vị trí trước sau, mức độ sớm muộn, nóng lạnh, trời đất, nam nữ,... để ghi nhớ.

(12) Phương pháp đồng âm.

Tiếng Việt có rất nhiều từ đồng âm và các chữ có âm đọc gần tương tự như nhau thì lại càng nhiều. Chữ và cách phát âm của chữ tương đồng hoặc tương tự thì gọi là đồng âm.

Mượn hiện tượng đồng âm, đưa ra cho các tài liệu một ý nghĩa hấp dẫn người đọc thường mang lại hiệu quả giản tiện, dễ nhớ mà thường rất lâu quên.

(13) Phương pháp đê cương.

Phương pháp lập đê cương ghi nhớ là phương pháp thông qua việc phân tích, tổng hợp các tài liệu đã học, lấy hình thức quy nạp chúng thành đê cương để ghi nhớ. Tức là mối liên hệ giữa các kiến thức tuy là giao cắt đọc ngang nhưng chỉ cần nắm vững phần cốt yếu, then chốt, phần thứ yếu, và các phần trực thuộc là có thể hiểu được ngay.

Đê cương ở đây trên thực tế là một quyển sách hoặc mạch chính của một bài văn. Trong đê cương cần thể hiện được nội dung chủ yếu của tài liệu, thực chất tinh thần và quan hệ logic giữa chúng với nhau, vừa phải làm nổi bật phong cách ngôn

ngữ của bản thân, biểu đạt một cách khoa học, như vậy mới dễ nhớ.

Khi dạy con cái học các phương pháp ghi nhớ, cha mẹ cũng nên hiểu một điều là: Trong khi ghi nhớ, không nhất thiết phải để trẻ câu nệ theo một cách nào cả, trái lại, có thể suy một ra ba. Chỉ khi vận dụng tổng hợp các phương pháp ghi nhớ thì mới thu được hiệu quả ghi nhớ tốt.

Ghi nhớ tốt nhất định phải cần đến phương pháp. Điều mấu chốt là cha mẹ sẽ giúp con cái nắm vững các phương pháp này như thế nào.

NGĂN NGỪA VÀ UỐN NẮN HIỆN TƯỢNG HỌC LỆCH CỦA TRẺ

Khi còn học cấp Tiểu học, Bình học lệch các môn, em không thích học tiếng Anh, nhưng điểm tổng kết vẫn rất tốt, khi học lên cấp Trung học cơ sở do nền tảng tiếng Anh từ Tiểu học quá yếu nên điểm tổng kết của em đã tụt xuống, việc này khiến em vô cùng lo lắng. Cha mẹ em vừa cho con đi học thêm tiếng Anh, lại vừa thông qua các phần mềm vi tính để tăng thêm tính tích cực học tiếng Anh cho con mình. Sau này, lại còn đặt mua băng ghi âm “Vòng quanh nước Mỹ” cho Bình luyện khẩu ngữ; mua cả “Khái niệm mới trong tiếng Anh” và một số sách đọc hiểu tiếng Anh của các tác giả nổi

tiếng, nhằm cho em quen thuộc với không khí và môi trường văn hóa nước ngoài. Thông qua các hình thức phụ đạo, kết quả học môn tiếng Anh của em đã được nâng cao rõ rệt. Điều đó chứng tỏ, tình trạng vì học lệch mà dẫn tới các môn học khác cũng bị tụt xuống hoàn toàn không đáng sợ, chỉ cần “kê đơn đúng bệnh”, áp dụng các biện pháp hợp lý là có hiệu quả.

Nguyên nhân dẫn tới hiện tượng học lệch, phân tích ra chủ yếu có liên quan tới hứng thú. Nội dung bài học lý thú, phương pháp dạy của giáo viên sinh động hình tượng thì khi học trẻ sẽ thấy rất thú vị, có hứng thú và thích học môn đó. Ngược lại, trẻ sẽ học với một thái độ đối phó. Có những trẻ rất hứng thú học các môn yêu thích, phần lớn là do chịu ảnh hưởng của hiệu quả và năng lực giảng dạy của giáo viên bộ môn đó. Thầy dạy tốt thì trò cũng thích học; thầy giảng nhạt nhẽo, vô vị thì trò không hăng hái nghe, không muốn học, không có hứng thú, từ đó dẫn tới việc học lệch.

Hiện tượng học lệch ở một số trẻ có liên quan đến nền tảng học tập. Trẻ có hứng thú với một môn học nào đó là do nền tảng ban đầu tốt, yêu thích học tập, nắm chắc kiến thức dễ dàng. Đối với một môn học, do kiến thức không vững nên khi học rất vất vả mà thành tích thì kém, dẫn đến trẻ càng học càng không có hứng thú.

Hiện tượng học lệch ở trẻ có liên quan đến các môn thi trong kỳ thi lên lớp. Một số trẻ thường bỏ rất nhiều công sức ôn luyện những môn học sẽ thi trong kỳ thi lên cấp Trung học phổ thông, học hành nghiêm túc, còn đối với các môn không thi thì không muốn học; Học sinh lớp lý thì lơ là việc học các môn lịch sử, chính trị và địa lý, sinh vật; Học sinh lớp văn thì không chú ý học vật lý, hóa học, sinh học. Các em thường cho rằng các môn không thi chỉ là môn phụ, không quan trọng, cho nên khi học các môn này không cần phải chú ý nghe giảng. Trên thực tế, kiến thức của mỗi môn học sẽ hỗ trợ cho nhau, cái gọi là “môn phụ” ở đây, nếu học tốt cũng có tác dụng thúc đẩy việc học các “môn chính”. “Đọc lịch sử khiến ta trí tuệ sáng rõ, đọc thơ văn khiến ta tinh tế, nhạy cảm, toán học khiến ta tỉ mỉ, chặt chẽ, khoa học làm ta sâu sắc,... phàm những cái đã học đều thành tính cách”.Thêm vào đó, xuất phát từ góc độ nhìn nhận của trẻ thì mục đích của việc học các môn chính sẽ khiến trẻ trở nên thông minh, việc học các môn khác chắc chắn sẽ nhẹ nhàng. Ở những học sinh có thành tích học tập xuất sắc, thành tích các môn thường tương đối đồng đều, có số điểm ngang nhau.

Hiện tượng học sinh học lệch tương đối phổ biến, thậm chí ở một số em mức độ học lệch còn khá nghiêm trọng. Đó là vì hứng thú của các em

đã xuất hiện một vài đặc điểm mới. Hứng thú của học sinh Tiểu học thường không ổn định, rất dễ bị các điều kiện ngoại cảnh tác động, chi phối; đến bậc Trung học, một khi hứng thú đã được hình thành, thường là vô cùng mạnh mẽ, khó có thể lay chuyển được. Nhưng chí hướng hứng thú ở trẻ thường mang tính phiến diện, thực tế này phản ánh hiện tượng thiên lệch đã xuất hiện trong việc học văn hóa. Một nguyên nhân trọng yếu khác dẫn tới hiện tượng học lệch là yếu tố tâm lý. Thường thì ban đầu, trẻ chưa có môn nào là “môn học kém” rõ rệt cả, nhưng do thi cuối kỳ không tốt hoặc thành tích không được như mong muốn, liền “không muốn” môn học này, e rằng sau này thành tích thi sẽ còn kém hơn. Kết quả là càng sợ thì càng thất bại, và càng thất bại thì càng sợ sệt hơn, đến nỗi rơi vào vòng luẩn quẩn, lâu dần dẫn tới việc học lệch. Cha mẹ cần nhắc nhở con mình, bản thân thất bại không phải là một chuyện đáng sợ, điều đáng sợ là việc sa vào cái vòng luẩn quẩn thất bại không lối thoát. Trên thực tế, thất bại cũng là chuyện thường tình và ở cùng một đứa trẻ có thể cùng lúc đóng vai trò của một người thành công và một người thất bại. Điều cốt yếu là trẻ tạo lập được lòng tin, không được người lòng nản chí, không được thoái lui.

Tóm lại, nguyên nhân hình thành nên hiện tượng học lệch ở trẻ do nhiều lí do. Cha mẹ cần

giúp trẻ tìm ra nguyên nhân học lệch, tiến hành hướng dẫn trẻ học có phương pháp. Vậy cha mẹ phải giúp đỡ con mình ngăn chặn và uốn nắn hiện tượng học lệch cho hiệu quả như thế nào? Kinh nghiệm chủ yếu là:

(1) Giúp trẻ thấy rõ tác hại của việc học lệch.

Giáo dục ở bậc Tiểu học và Trung học là giáo dục cơ sở, chỉ khi học tốt các môn học cơ sở thì mới có thể thích ứng với việc học lên trên và nhu cầu vào nghề. Cân để trẻ hiểu được, giai đoạn Tiểu học, Trung học, đặc biệt là giai đoạn Tiểu học thuộc về giáo dục cơ sở, học sinh phải học tốt các môn học thì mới có thể thích ứng với việc học lên trên và nhu cầu vào nghề. Giai đoạn bước vào học nghề, nếu chỉ đơn thuần xuất phát từ góc độ cấp Trung học phải thi năm môn xã hội và tự nhiên hay thực hiện thi kiểu “mới” thì đều phải phát triển cân bằng. Nếu có một môn mũi nhọn nào đó sẽ có lợi cho việc nâng cao tổng số điểm, nhưng nếu có một môn học lệch thì sẽ dẫn đến tổng số điểm giảm mạnh xuống.

Cha mẹ cần để trẻ hiểu được rằng: Việc học tập các môn trên lớp có những vai trò khác nhau, không thể thay thế cho nhau trong quá trình bồi dưỡng năng lực và phát triển trí tuệ. Học thiếu đi bất kỳ một môn nào đều không thể hình thành nên kết cấu tri thức hoàn chỉnh, sẽ ảnh hưởng tới sự phát triển toàn diện và hài hòa của bản thân

trẻ. Học lệch sẽ nguy hại rất lớn không chỉ việc học tập trước mắt mà cả sự phát triển trong tương lai của trẻ.

(2) Khi cha mẹ phát hiện con mình có hiện tượng học lệch cần kịp thời uốn nắn.

Con cái có hiện tượng học lệch cũng sẽ bộc lộ về tư tưởng tình cảm, cha mẹ hãy thường xuyên quan sát, tìm hiểu, khi phát hiện con học lệch, cần kịp thời nhắc nhở trẻ, đồng thời bắt tay xử lý ngay khi việc học lệch mới bắt đầu.

Có trẻ học lệch là do chưa hiểu mục đích, ý nghĩa của các môn học, khi đó, cha mẹ hãy giải thích rõ ràng với trẻ để trẻ hiểu được ý nghĩa của việc học tốt những môn học này, khuyến khích, động viên trẻ tạo lập niềm tin và thái độ học tập đúng đắn.

(3) Giúp trẻ giải quyết khó khăn thực tế trong việc học tập.

Khi con cái gặp phải khó khăn trong học tập, cha mẹ nên hỗ trợ. Cha mẹ có thể liên hệ với giáo viên bộ môn, phối hợp chặt chẽ với nhà trường, tìm cách cho con bổ túc kiến thức. Không nên lơ là, xem nhẹ hiện tượng học lệch của con cái.

Có những trẻ, kết quả của một môn hay vài môn đều rất khá, đó không phải là học lệch. Cha mẹ cần ủng hộ và khuyến khích sự đam mê và sở trường của con, đồng thời cần động viên trẻ học tốt tất cả các môn học.

Học tốt các môn không chỉ để nắm vững thêm tri thức khoa học, mà quan trọng là để bồi dưỡng năng lực ứng dụng tổng hợp, mở mang trí tuệ của trẻ. Cùng với sự phát triển của khoa học - xã hội, thực tiễn đòi hỏi con người phải có nhiều năng lực và tố chất trí lực. Bản thân các môn học đều có tính hệ thống và hệ thống logic của nó, thể hiện một phương thức tư duy nhất định. Các môn khác nhau, xét từ những góc độ khác nhau đều có vai trò trong quá trình bồi dưỡng năng lực và mở mang trí tuệ của trẻ. Thiếu đi việc học tập một môn nào đó đều không thể tạo nên một kết cấu tri thức hoàn chỉnh, ảnh hưởng tới sự phát triển về học vấn và nghề nghiệp của trẻ trong tương lai. Vì vậy, cha mẹ cần bỏ ra nhiều công sức hơn nữa để giải quyết vấn đề học lệch của con trẻ.

Trẻ học lệch sẽ đi ngược lại nguyên tắc phát triển toàn diện. Để uốn nắn hiện tượng học lệch của con cái, ngoài sự kiên trì, cha mẹ cũng cần phải có phương pháp.

NÊN QUY ĐỊNH THỜI GIAN HỌC Ở NHÀ CHO TRẺ

Một bậc cha mẹ nói:

Con trai tôi thật là “quỷ”, bài vở mới làm được một lúc đã nghĩ đến chơi. Một lần, nó khẩn thiết nài nỉ: “Bố, cho con chơi một lúc đi”. Tôi nói với nó:

“Làm bài thêm 20 phút”. Ai biết là nó cố tình tiêu hao thời gian với tôi, 20 phút mà chỉ làm thêm có một bài. Lại một lần nữa, nó nài nỉ, tôi sửa điều kiện thành “Làm thêm 5 bài nữa”, kết quả, nó làm đúng, đủ cả 5 bài mất 27 phút, không oán thán được câu nào.

Một cân táo bán 60.000 đồng, khách hàng chỉ thấy lác đác. Người chủ thông minh liền sửa giá lại thành 59.000 đồng một cân, kết quả, khách hàng tranh nhau mua. Cách làm “hạ giá để bán hàng chạy” như vậy có thể áp dụng để đặt ra thời gian học cho con cái. Nếu bạn muốn trẻ phải làm bài tập thêm một tiếng nữa, trẻ sẽ cảm thấy như vậy là quá lâu, chắc chắn sẽ không chịu; nhưng nếu rút ngắn thời gian đi một chút, chỉ định cho trẻ làm thêm 50 hoặc 55 phút, giảm đi 5 hay 10 phút chẳng đáng là bao, nhưng trong tâm lý trẻ thì dường như kém hẳn một bậc, lập tức sẽ vui vẻ chấp nhận.

Kinh nghiệm thành công là cha mẹ hãy quy định thời gian học cho con một cách khéo léo, tài tình. Thời gian làm bài tập của con dù ngắn, nhưng chúng vẫn liên tục phải duy trì trạng thái căng thẳng, chỉ trong một thời gian ngắn mà phải đạt được một thành quả nào đó đương nhiên vẫn tương đối khó khăn. Làm như thế nào? Điều đó đòi hỏi sự khéo léo quy định một mục tiêu cho con, tức là yêu cầu trẻ đọc bài mấy phút rồi thôi. Như

vậy, có một điểm dừng thời gian, trẻ sẽ có mục tiêu phấn đấu, và liên tục cố gắng để hoàn thành nhiệm vụ.

Quy định cho con một điểm dừng, khi làm bài tập cần phải có kiến thức, tìm cách biến chấn thành lẻ. Bạn có thể định ra cho chúng học đến 4 giờ hoặc 8 giờ thì nghỉ, nhưng những thời hạn như vậy đối với những đứa trẻ ý thức kỷ luật còn chưa đầy đủ, thì sẽ trở thành khái niệm đại khái “khoảng 4 giờ” hoặc “khoảng 8 giờ”, dẫn tới làm bài qua loa cho xong, không có cách nào chuyên tâm đến cùng. Nhưng nếu như bạn đặt thời gian đến 3 giờ 45 phút hay 7 giờ 50 phút thì những thời gian trung gian như vậy sẽ khiến ý thức kết thúc thời gian của trẻ rõ ràng, khi làm bài sẽ không qua loa nữa, hơn thế, hoàn toàn có thể mong chờ là trong thời gian quy định làm bài tập, tinh thần trẻ sẽ phấn chấn từ đầu chí cuối.

Tuy nhiên, chúng ta cần thừa nhận một thực tế như sau: Trẻ nhỏ đa số đều ham chơi, ngồi một lúc là chỉ muốn ra ngoài chơi, hơn nữa, cùng với sự kéo dài thêm thời gian học, tâm lý muốn đi chơi lại càng mạnh mẽ hơn. Lúc này, mắt chúng thường dán chặt vào cái đồng hồ, nhìn xem thời gian cha mẹ quy định sắp hết chưa? Còn bao nhiêu thời gian nữa? Không thể nào để tâm vào bài vở. Lúc này, nếu nói là “Làm thêm 25 phút nữa” hay “Làm bài tập đến 4 giờ”; như

vậy, trẻ càng để lòng dạ tận đâu đâu, sẽ thấp thỏm không yên mà ngồi trước bàn học tiêu tốn thời gian.

Vậy phải làm như thế nào? Biện pháp tốt nhất là biến “số” thành “lượng”, tức là biến thời gian làm bài tập thành số lượng bài tập, tức là biến những cái như “Làm thêm 25 phút nữa” thành “Làm thêm 6 bài tập” nữa. Như vậy trẻ sẽ hăng hái, từ thái độ tiêu cực “nhất định phải nhẫn耐 thêm 25 phút nữa” chuyển hóa thành trạng thái tích cực “ mau làm xong bài tập”, sẽ hoàn thành bài tập một cách thuận lợi.

Có hai bí quyết khi quy định thời gian học cho con:

1. Biến thời gian từ chẵn thành lẻ.
2. Biến số thành lượng.

Có thể thay thế áp dụng linh hoạt hai bí quyết này.

Dạy trẻ cách sắp xếp thời gian hợp lý không chỉ có tác dụng hỗ trợ việc học tập mà còn có lợi cho sự trưởng thành của trẻ.

HƯỚNG DẪN TRẺ CÁCH ÔN TẬP BÀI VỎ HỢP LÝ

Sau khi trẻ tan học về, kêu đói bụng, mẹ vừa xào rau vừa dặn dò con: “Cơm chưa nấu xong, còn phải đợi 30 phút nữa, mau đi ôn lại bài đã!”. Thế

là trẻ chẳng còn cách nào khác, đành nín lặng, lủi thủi đi về phòng mình.

Trẻ ăn cơm xong, thuận tay cầm lấy quyển tranh biếm họa xem. Người mẹ giành lại quyển sách từ tay con: “Tranh thủ thời gian làm bài tập đi!”.

...

Người mẹ này rất để tâm đến thời gian học tập của con, tranh thủ từng giây từng phút đốc thúc con ôn tập bài vở, việc này có thể lý giải được, tinh thần này khiến người ta thấy “khâm phục”. Tuy nhiên, thực ra họ lại không hiểu rõ quy luật thể chất và tinh thần của con người, cái bụng trống rỗng trước bữa cơm, sôi ục ục, nguồn năng lượng của cơ thể gần như cạn kiệt, còn lòng dạ nào đi ôn tập bài vở? Cơm xong, bụng đã no, năng lượng phục vụ hoạt động của cơ thể đều tập trung tại cơ quan tiêu hóa, hoạt động trí não vì thế sẽ tương đối chậm chạp, việc ôn tập bài vở làm sao hiệu quả đây? Trước và sau bữa cơm, hãy để trẻ nghỉ ngơi thích đáng, không nên dặn dò, càng không nên ép buộc trẻ làm các hoạt động trí tuệ vất vả. Nghỉ ngơi, hay tích luỹ năng lượng chính là nhằm chuẩn bị đầy đủ năng lượng cho các hoạt động sắp tới, về phương diện hiệu quả thì đó là tất yếu, là cần thiết, không thể thiếu được.

Vậy thì, khi nào trẻ ôn tập bài vở là tốt nhất? Kinh nghiệm cho thấy là trước lúc đi ngủ và sau khi tỉnh dậy.

(1) Trước lúc đi ngủ.

Tại sao trước giấc ngủ thì hiệu quả ghi nhớ lại tốt? Vì sau khi học mà đi ngủ ngay sẽ không có yếu tố nào gây rối, nên sẽ ít quên lãng hơn. Ngược lại, sau khi học lại tiếp tục tiến hành các hoạt động thường nhật theo lệ thì những hoạt động này rõ ràng sẽ gây nhiễu tới các kiến thức vừa mới học, trẻ sẽ lãng quên tương đối nhiều.

Ngoài ra, bản thân giấc ngủ sẽ sàng lọc các kiến thức học được khi còn tinh táo, ghi nhớ các thông tin quan trọng lại, có tác dụng củng cố quá trình ghi nhớ.

Do đó, tiến hành ôn tập lại nội dung đã học trong ngày trước lúc đi ngủ là cách tốt nhất.

(2) Sau khi tỉnh dậy.

Các nghiên cứu về tâm lý học đã cho thấy, các tài liệu cần ghi nhớ phải được ôn tập lại trong vòng 8 đến 9 giờ sau khi tiếp nhận thì mới có thể nhớ kỹ được. Do đó, dành thêm khoảng 10 phút ôn lại bài vở đã học vào tối hôm trước và sáng hôm sau là vô cùng quan trọng, giống như bộ phim được tua lại một lần nữa trong đầu óc vậy. Có người nói: “10 phút buổi sáng cũng bằng nửa ngày công sức”. Lời nói đó không phải không có lý của nó.

Do vậy, trước khi đi học vào buổi sáng sớm, hãy nhắc trẻ ngồi trước bàn học, có thể khắc sâu vào trong tâm trí những thứ đã học được từ

tối hôm trước. Luyện thành thói quen này rất quan trọng.

Các bậc cha mẹ cần luôn giáo dục trẻ: “Học phải đi đôi với hành”. Ngoài ra để việc ôn tập bài vở ở nhà một cách có hiệu quả thì các bậc cha mẹ nên nhắc nhở con sắp xếp thời gian ôn tập một cách hợp lý.

HƯỚNG DẪN TRẺ NÂNG CAO KỸ NĂNG VIẾT VÀ ĐỌC

Chị Minh, mẹ của Hải tham dự buổi họp phụ huynh các học sinh lớp hai do nhà trường triệu tập. Chị đi đến phía sau cửa phòng học, nhìn thấy thầy giáo đang dán bảng đánh giá thành tích học tập của học sinh trong lớp trên tường, liền tới gần xem xét. Thoáng nhìn chị đã thực sự kinh ngạc. Trước đây thầy giáo dùng hình thức dán ngôi sao đỏ năm cánh trên bảng đánh giá tổng hợp để thể hiện thành tích về các mặt như viết, nắm vững môn toán và môn đọc của học sinh. Các bạn của Hải đều giành được một chuỗi sao đỏ năm cánh, vậy mà số sao của cậu bé Hải thông minh sao lại ít đến tội nghiệp?

“Tôi biết cháu gặp khó khăn về khả năng viết, hơn nữa khi phân nhóm đọc, cháu lại bị phân vào một nhóm có tốc độ đọc tương đối chậm”, chị Minh nói, “Nhưng Hải nhỏ tuổi hơn các bạn cùng lớp,

thêm vào đó, tôi thường cho rằng cháu sẽ theo kịp các bạn khác. Hiện tại, tôi mới được tận mắt chứng kiến một sự thật không thể nào tin nổi. Cháu Hải có vấn đề về học tập”.

Ngày hôm sau, chị Minh tìm đến một giáo viên bộ môn của Hải, họ cùng vạch ra một phương án nhằm giúp Hải nâng cao thành tích học tập. Đồng thời chị Minh còn tìm đến sự giúp đỡ bên ngoài khác nữa. Một thời gian sau chị đã có thể vui mừng tuyên bố, con trai của chị đã giành được thành tích học tập xuất sắc.

Hàng ngàn hàng vạn các bậc làm cha mẹ đều đã hoặc đang phải lo lắng về những đứa con xem ra rất thông minh nhưng lại tụt hậu khi học tập ở trường. Giúp trẻ nâng cao năng lực đọc và viết như thế nào đây? Mẹ của Hải đã đúc rút ra bảy kinh nghiệm dưới đây:

(1) Bắt đầu từ việc dạy cho trẻ phát âm những từ cơ bản nhất.

Trước khi trẻ đi học, cha mẹ nên thông qua việc dạy luyện phát âm chính xác, cho trẻ đọc một vài bài thơ, hay ca từ đơn giản có tiết tấu để tăng cường năng lực nhận thức và nắm bắt đối với âm vị ngữ âm. Ví dụ, có thể dạy trẻ một vài bài hát nhi đồng, học đọc một vài bài vè giản đơn, đọc diễn cảm các câu thơ có tiết tấu tương đối rõ. Nếu khi thực hiện trẻ thấy tương đối khó khăn, cha mẹ cần bỏ ra nhiều công sức hơn nữa, cho trẻ thực hiện

một vài bài tập phù hợp với lứa tuổi của trẻ. Giúp trẻ khắc phục các vấn đề về năng lực học tập càng sớm sẽ càng có lợi cho việc sớm thành tài của trẻ.

(2) Tìm bác sĩ tư vấn về các vấn đề liên quan đến khuyết điểm của con cái.

Tiến sĩ James Peli là cựu Hội trưởng Hiệp hội Nhi khoa nước Mỹ, ông nói: “Nếu bạn có phần lo lắng về một số vấn đề của con cái mình, bạn có thể đi tư vấn các bác sĩ nhi khoa”. James Peli thừa nhận, không phải tất cả các bác sĩ khoa nhi đều là chuyên gia điều trị chứng “không có năng lực học tập”. Tuy nhiên, khi họ đang tìm ra nguyên căn chính của chứng bệnh, bạn có thể loại trừ một số nguyên nhân đại loại như thị lực hơi kém, thính lực có vấn đề. Ngoài ra, các bác sĩ khoa nhi thông thường đều có thể tiến hành đối sánh tình hình tiến bộ của con bạn với tình hình phát triển của các trẻ bình thường khác.

(3) Tìm hiểu một chút về phương pháp dạy học của giáo viên ở trường.

Nếu con bạn quả thực là người không có năng lực học tập, vậy bạn nên tìm hiểu cẩn kẽ phương pháp dạy học của các giáo viên bộ môn. Đối với trẻ có vấn đề về đọc, phương pháp đọc âm - một phương pháp dạy đọc thông qua rèn luyện trẻ cách liên hệ giữa ngữ âm và ký hiệu với nhau - là phương pháp cơ bản để giúp trẻ vượt qua cửa ải đọc hiểu này một cách thuận lợi. Đó là vì về mặt

liên hệ chính xác giữa ngữ âm và ký hiệu, những trẻ này đều có những thiếu sót rõ rệt.

Nhà trường nên mở những lớp đặc biệt cho các học sinh mắc chứng không có năng lực học tập, nhắm đúng vào vấn đề mà học sinh vướng mắc, tìm ra biện pháp giải quyết ổn thỏa, kịp thời bù đắp một số thiếu sót nào đó trong việc học tập của trẻ để giúp các học sinh này không bị tụt lại phía sau so với các bạn cùng lứa khác. Đối với các học sinh có vấn đề nghiêm trọng về môn đọc, các bậc cha mẹ nên đề nghị giáo viên hàng ngày tiến hành một thầy kèm một trò trong ít nhất khoảng nửa tiếng.

(4) Dạy trẻ học tại nhà.

Là cha mẹ, bạn có rất nhiều cơ hội để dạy con học: Đặt các chữ cái bằng nam châm lên trên tủ lạnh, sau đó thay đổi cách thức hợp thành nhóm của trẻ, để trẻ phát âm, và thử phán đoán ý nghĩa của chúng; cùng con chơi trò điền chữ; kiên trì đọc cho con nghe những bài đọc có tính tri thức và lý thú cao dành cho nhi đồng, thậm chí sau khi trẻ có thể tự mình đọc hiểu, bạn vẫn có thể tiếp tục đọc cho con nghe,...

Cho trẻ làm một trợ thủ bếp núc của bạn, nhân cơ hội đó đưa ra một vài bài toán để kiểm tra năng lực giải toán của trẻ. Ví dụ, bạn có thể yêu cầu trẻ kiểm tra xem trong bếp có bao nhiêu thứ gia vị. Khi nấu ăn, bạn có thể bảo trẻ thêm

một lần hoặc bót đi một nửa lượng gia vị nêm, thông qua đó dạy trẻ cách tăng giảm đơn giản và cách phân phổi tỉ lệ.

(5) Tận dụng các công cụ học tập hiện đại.

Có thể mua cho trẻ một chiếc máy vi tính, để chúng luyện tập điền chữ, tạo thành tổ hợp từ, vẽ tranh, làm các phép tính toán học tương đối đơn giản,... cũng có thể mua cho trẻ một chiếc máy cátxét kèm băng để trẻ cùng luyện phát âm các chữ cái đơn hoặc các từ đơn giản theo máy, trẻ phát âm không chính xác thì có thể tận dụng máy để sớm uốn nắn, sửa chữa. Dùng bàn phím gõ chữ có thể giúp trẻ phản ứng tương đối chậm để biểu đạt cách suy nghĩ bên trong của bản thân. Nếu máy vi tính có cài các phần mềm dạy học có hình vẽ và lời văn phong phú, đẹp mắt, thì trong khi học bài, trẻ sẽ vừa được lắng nghe âm thanh, vừa có thể nhìn thấy các hình ảnh tương đối trực quan. Phương pháp này đặc biệt rất hữu dụng cho những trẻ gặp khó khăn về đọc hiểu.

Một chiếc cátxét ghi âm có thể giúp được trẻ. Hãy bật một số băng kể chuyện dành cho nhi đồng, sau khi cho trẻ nghe, hãy đưa ra một vài câu hỏi có liên quan để trẻ trả lời theo kiểu văn viết hoặc văn nói. Đối với những trẻ lý giải tương đối chậm những nội dung giáo viên đã giảng trên lớp, có thể ghi lại nội dung bài giảng trên lớp của

thầy cô, sau khi học về nhà bật lại băng ghi âm, dần dần trẻ sẽ tiếp thu được từng chỗ khó hiểu trong nội dung bài giảng.

(6) Tìm kiếm sự giúp đỡ bên ngoài.

Nếu con bạn luôn phải học hành rất vất vả, tốn sức, mà kết quả học tập vẫn tụt lại phía sau các bạn cùng lớp, như vậy bạn có thể nhờ nhà trường giới thiệu gia sư, thầy dạy đọc, thầy dạy toán hoặc các chuyên gia khác để giúp đỡ con bạn một cách cụ thể.

(7) Khi dạy trẻ phải có lòng tin, không nê nôi từ bỏ.

Từ xưa đến nay, nhờ vào sự giáo dục đúng phương pháp của cha mẹ và thầy cô giáo, cùng với nỗ lực không biết mệt mỏi của bản thân, rất nhiều người từng không có năng lực học tập đều đạt được những thành tựu tương đối trong nghề nghiệp, trở thành những người thành công khiến người khác phải ngưỡng mộ. Charles Swanson từ nhỏ đã mắc chứng không có năng lực học tập trầm trọng chính là một trong những ví dụ điển hình như vậy. Thậm chí đến nhà bác học Anbe Anhxtanh khi còn nhỏ cũng từng mắc chứng không có năng lực học tập. Nhưng rút cục Anhxtanh không những không tụt lại so với những người đồng niên khác, mà còn dựng lên một tấm bia lớn khiến những người khác khó có thể vượt qua nổi trong giới khoa học.

Học tập hiệu quả là do có phương pháp học tập tốt. Để nâng cao năng lực học tập của trẻ, điều quan trọng nhất là cha mẹ cần dạy cho con những phương pháp học tập đúng đắn.

GIÚP TRẺ NÂNG CAO HƯỚNG THÚ ĐỌC SÁCH BÁO

Thái là học sinh lớp sáu. Khi thầy giáo yêu cầu mỗi học sinh mượn một quyển sách báo ngoại khóa, Thái xưa nay vốn chẳng hứng thú lăm với việc đọc sách, để đối phó với bài tập mà thầy giáo phân công cho, Thái đành phải đi cùng các bạn tới thư viện. Trong lúc các bạn đang mải mê chọn các sách báo hấp dẫn thì Thái lại tìm quyển sách đơn giản nhất, nhạt nhẽo nhất. Khi nhân viên thư viện hỏi em tại sao làm như vậy, em đã trả lời thảng thán: “Đọc sách khô khan, vô vị, làm em phát chán”.

Sau đó, năm Thái 13 tuổi, em tham gia một lớp học bồi dưỡng do một chuyên gia trong trường tổ chức cho các học sinh không thích đọc sách. Yêu cầu của lớp bồi dưỡng này vô cùng đơn giản: Ông không yêu cầu phải đọc toàn bộ cuốn sách mình không thích, mà chỉ cần dành thêm thời gian đọc những cuốn sách mình thích đọc là được.

Khi Thái ý thức được rằng ngoài những giờ học ngoại khóa ra còn có một thế giới đọc vô cùng rộng lớn - danh nhân truyền kỳ, truyện cười tuyển

chọn, thần thoại truyền thuyết, tiểu thuyết khoa học viễn tưởng,... kỳ tích đã bắt đầu xuất hiện. “Trước nay em không hề biết rằng, quả thật vẫn còn có bao nhiêu cuốn sách lý thú và đầy tri thức như vậy”. Thái nói.

Khi Thái 14 tuổi, em không chỉ đọc tác phẩm văn học nổi tiếng trong nước, mà còn đọc rất nhiều tác phẩm văn học nổi tiếng nước ngoài. Giáo viên chủ nhiệm của em nói: “Thành công sau này của Thái đã chứng tỏ, chỉ cần có một chút nỗ lực thì bất kì đứa trẻ nào cũng có thể nhận ra một người bạn chung của nhân loại, đó là sách báo, và cũng sẽ yêu thích đọc sách”.

Vậy thì, làm thế nào để biến một đứa trẻ từ chối không muốn đọc sách thành yêu thích đọc sách? Dưới đây là 4 kinh nghiệm chủ yếu:

(1) Tìm hiểu những hứng thú của trẻ.

Cũng giống như Thái, nhiều trẻ cần phát hiện ra sách báo có thể đưa chúng đến những nơi có sức hấp dẫn cực lớn như sao Hỏa đầy màu sắc thần bí, chuyện sau cánh gà của ban nhạc, tình hình bên trong của ngành thương mại xe hơi. Cha mẹ của Thái cho rằng: “Bạn nên thử thường xuyên, cho đến khi phát hiện ra loại sách báo nào có thể nhen nhóm hứng thú trong con bạn”.

Nếu con bạn h CES đọc sách là buồn ngủ ríu cả mắt, bạn có thể đưa cho trẻ một cuốn sách khác

thú vị hơn và câu chữ đơn giản, dễ hiểu hơn, chẳng hạn tạp chí “Trẻ thơ”... Nếu con bạn là người hâm mộ bóng đá, bạn có thể đặt mua tạp chí bóng đá, hoặc tặng con cuốn sách viết về các ngôi sao bóng đá mà trẻ ngưỡng mộ.

(2) Dành cho trẻ một không gian tự do lựa chọn.

“Một điểm mà cha mẹ phải bảo đảm chắc chắn đó là các sách báo trẻ đã chọn đọc liệu có nguy hại gì đối với sức khỏe thể chất và tinh thần của chúng không”, bố của Thái nói, “Ngoài ra, trọng điểm phải được nhấn vào những sách báo có khả năng đem đến niềm vui cho cuộc sống của trẻ”. Khi con bạn đọc những sách báo nói về “Tình yêu”, rõ ràng trẻ dễ bị những tình tiết trong truyện tác động hơn những sách báo chẳng có chút ý nghĩa gì, và hứng thú đối với các tác phẩm văn học cũng dễ được kích thích hơn.

(3) Giúp trẻ nảy sinh khao khát đọc sách trong lúc giải trí.

Nếu con bạn không đọc lại một cuốn sách nó đã đọc qua, bạn cũng không cần phải tỏ ra thất vọng về điều đó. Khi trẻ bắt đầu đọc một cuốn sách, cho dù chưa đọc xong đã không đọc tiếp nữa thì cũng chẳng có gì là không tốt. Bạn nên cảm thấy vui vẻ trong lòng với cuốn sách mà trẻ thường cầm trên tay mới đúng.

Tránh quy định cho trẻ số lượng sách cần phải đọc, cũng không nên dùng biện pháp khen thưởng

hoặc trừng phạt để ép trẻ đọc sách. Nếu một đứa trẻ vì muốn được lòng cha mẹ mà đọc sách thì nó sẽ chẳng kiên trì được bao lâu. Bạn nên giúp trẻ có khao khát đọc sách từ bản thân nó. Để trẻ có thể tìm thấy niềm vui trong khi đọc, mà điểm này nếu chỉ dựa vào yêu cầu cứng nhắc thông thường thì chẳng có cách nào đạt được cả.

(4) Tạo một môi trường đọc sách tốt trong gia đình.

Rất nhiều cha mẹ thường đợi đến khi con ngủ mới ngồi xuống an tâm đọc sách. Cha mẹ mặc dù vẫn đang đọc sách, song trẻ đã ngủ rồi, chúng không biết được thói quen tốt kiên trì đọc sách của cha mẹ, mà cơ bản cũng không thấy tấm gương phụ huynh là một độc giả nhiệt tình. Cứ như vậy thì không thể tạo lập một môi trường đọc sách tốt đẹp trong gia đình được. Kinh nghiệm của cha mẹ Thái là bạn nên để con mình nhìn thấy cha mẹ nó đang đọc sách.

Cho dù cha mẹ có thể coi đọc sách là một hoạt động cá nhân, nhưng trẻ em lại mong muốn tham gia. Trẻ nhỏ không chỉ thích nghe cha mẹ đọc sách, mà còn thích cùng đọc sách với cha mẹ, được nghe cha mẹ hướng dẫn và giảng giải. Rất nhiều trẻ đã lớn vẫn có thể muốn cùng cha mẹ bàn luận về cuốn sách mà trẻ thích đọc, khi ấy, bạn cần hiểu biết một chút về cuốn sách mà nó thích đọc để tránh khi trẻ đưa ra câu hỏi bạn lại chẳng biết

trả lời thế nào. Nếu cuốn sách trẻ thích đọc được dựng thành bộ phim hay cải biên thành kịch truyền hình, tốt nhất bạn nên sắp xếp cho trẻ đi xem một lần bộ phim hay vỏ kịch đó.

“Hướng dẫn những đứa trẻ vốn không thích đọc sách đam mê đọc có thể là một quá trình rất dài, tuy nhiên, bạn không nên mất lòng tin vào trẻ. Sự say mê đọc sách là món quà vĩ đại nhất bạn có thể tặng con mình, nó còn tốt hơn một trường học mà bạn phải mất rất nhiều tiền của để cho con vào học, và còn tốt hơn cả một chiếc máy vi tính bạn tặng con. Sự say mê đọc sách có thể thay đổi tất cả”, bố của Thái nói.

Muốn cho trẻ đọc nhiều sách, đọc sách hay, cha mẹ nên chú ý bắt đầu bồi dưỡng từ hứng thú, thói quen của trẻ.

THAY ĐỔI THÓI QUEN KHÔNG TẬP TRUNG TRONG KHI HỌC Ở TRẺ

Chúng ta thường thấy một vài cha mẹ ca thán về tình trạng con cái không chịu để tâm chú ý khi làm bài tập:

“Con tôi lúc thường tính khí hay vội vã, hấp tấp, nhưng cứ đến lúc làm bài tập là lê mề chậm chạp không chịu nổi. Nó ngồi im không hề động đậy, có đến nửa ngày mới viết được một chữ. Rõ ràng chỉ nửa tiếng hoặc một tiếng là làm xong bài tập,

vậy mà nó thường phải thức tối đêm khuya. Tự nó thấy mệt mỏi thì không nói làm gì, tôi và bố nó cũng mệt theo...”.

“Cháu nhà tôi hẽ làm bài tập là mơ hồ, nếu cho viết 50 lượt từ mới cũng phải uốn nắn, sửa chữa cho nó tới 40 lần. Làm sao lại có đứa con gái cẩu thả đến vậy? Ôi...”.

“Đầu tiên phải nói là bài tập nhà trường giao về nhà cho con trai tôi không phải là nhiều, thế mà dường như chẳng có tôi nào cháu không phải mất ba đến bốn tiếng làm bài tập. Không phải cháu không biết làm, ngược lại còn có thể làm rất nhanh, nhưng có vẻ như nó không hề sốt ruột. Nếu không ở cạnh đốc thúc thì chắc chắn cho đến sáng nó vẫn chưa làm xong mất...”.

“Cứ viết được vài chữ nó lại bắt đầu gọt cái tẩy, cắn đầu bút, tóm tai bẹo má, nhìn đã phát bực!”.

“Thầy giáo thường nói trên lớp cháu không tập trung chú ý, rất hay mắc sai sót...”.

Có thể thấy việc con cái không tập trung chú ý học đã thực sự khiến các bậc cha mẹ phải lo lắng. Nếu như con cái sinh ra đã đần ngốc thì cơ bản không phải cho chúng đi học làm gì, nhưng tâm lý của cha mẹ cũng vẫn khá lo lắng. Đằng này trẻ rõ ràng thông minh, rất nhiều bài tập khó đều có thể giải được, nhưng cái chính là không thể tập trung tư tưởng vào việc học. Do đó, phần lớn các bậc cha mẹ thậm chí còn cảm thấy

tuyệt vọng, có cảm giác không thể mong mỏi con tốt hơn.

Vậy làm như thế nào để uốn nắn được thói quen xấu không tập trung khi học của trẻ đây? Một người cha có kinh nghiệm cho rằng:

(1) Không nên để ra việc cha mẹ phải học cùng với con.

Trên thực tế, đúng như một người có kinh nghiệm giáo dục trẻ đã từng nói: “Có một số trẻ học tập lè mề, kéo dài là do không được luyện thói quen học tập tốt, và phần nhiều do cha mẹ chú ý quá mức đến việc làm bài tập của con, thậm chí còn gột hộ bút chì nữa”. Đa số các chuyên gia giáo dục trẻ em đều không tán thành để cha mẹ cùng con học, bởi cha mẹ thường đốc thúc trẻ không được làm thế này, mà phải làm thế kia. Những lời lẽ kích thích lúc ngắt lúc ngừng như vậy dễ làm trẻ phân tán chú ý. Đồng thời, cũng dễ khiến trẻ sinh ra tính ỷ lại vào cha mẹ.

(2) Phát hiện sớm triệu chứng không tập trung chú ý của trẻ.

Ví dụ: Có trẻ không tập trung chú ý là vì “hiếu động”, điều này đòi hỏi cần tới bác sĩ tâm lý. Không tập trung chú ý có những biểu hiện sau: Thường vô cớ có biểu hiện nôn nóng không yên, đường như chẳng có hứng thú lắm với cái gì cả. Không thể giữ sự chuyên chú tương đối lâu đối với

một thứ gì. Trên lớp học thì mắt liếc nhìn khắp nơi, bản thân cũng chẳng biết mình đang nghĩ gì.

(3) Nên để ra cho trẻ mốc thời gian hoàn thành bài tập rõ ràng.

Chẳng hạn có thể nói với trẻ như sau: “Con có thể không cần chăm chú, nhưng nhất định trước 8 giờ phải hoàn thành bài tập, nếu không cuối tuần đừng mong làm được gì”... Bồi dưỡng cho trẻ cảm giác bức bách về thời gian, để trẻ dần dần hình thành nên quy luật học tập. Một khi đã có nhiệm vụ rõ ràng, khi học trẻ sẽ có động lực hơn, nhưng thời gian không nên quá dài, cũng không nên yêu cầu trẻ làm cùng một việc trong một thời gian dài. Đó là những lý do dẫn tới trẻ mất tập trung chú ý.

(4) Động viên trẻ một cách thích đáng.

Chẳng hạn, khi trẻ hoàn thành bài tập đúng thời hạn, cha mẹ không những cần biểu dương bằng lời mà còn có thể đưa ra cho trẻ một vài hình thức thưởng khác. Đồng thời, còn có thể đặt ra một đối thủ cạnh tranh giả tưởng cho trẻ, nhắc nhở trẻ: “Ai mà mỗi tối chỉ mất một tiếng đã hoàn thành bài tập thì sẽ có thêm thời gian xem phim hoạt hình...”.

(5) Tạo một môi trường học tập tốt cho con cái.

Rất nhiều trẻ không tập trung chú ý, chủ yếu có liên quan đến môi trường trong gia đình. Có bậc cha mẹ ban ngày đi làm mệt mỏi, tối đến chỉ muốn xem tivi, hơn nữa phần lớn còn để tiếng

tivi rất to, có người lại thích hẹn bạn hàng xóm, đồng nghiệp tới nhà ăn uống, trò chuyện. Không nên để trẻ chú ý xem cha mẹ đang làm gì. Nếu cha mẹ vẫn giữ được thói quen đọc sách và học tập tốt thì trẻ sẽ học theo. Ngoài ra, cần chú ý loại bỏ các yếu tố làm phiền việc học của trẻ. Rất nhiều trẻ có thói quen vừa học vừa nghe nhạc, đây là một thói quen không tốt, gây phân tán sự chú ý của trẻ.

(6) Hãy loại trừ những buồn lo trong lòng con bạn.

Khi trẻ có áp lực tâm lý tương đối lớn, sẽ không thể nào tập trung chú ý được. Rất nhiều trẻ sợ các kỳ thi, đặc biệt các kỳ thi cha mẹ nhắc nhở là “sẽ quyết định tới vận mệnh” của chúng. Vì thế, trẻ hay có tâm lý thay đổi thất thường, thậm chí suy nghĩ lung tung. Bị gánh nặng tâm lý đè nén, trẻ tự nhiên sẽ không thể chuyên tâm học tập. Do đó, các bậc cha mẹ phải là những người an ủi tâm lý cho con cái.

(7) Cần bồi dưỡng tinh thần trách nhiệm cho con.

Cha mẹ nên để con thấy rõ ràng, học tập là việc riêng của trẻ, chuyên tâm học tập là trách nhiệm đối với tương lai của bản thân. Thông qua việc học tập gian khổ, nắm vững các kỹ năng là vốn liếng để sau này trẻ đứng vững trong xã hội. Một đứa trẻ không có trách nhiệm với bản thân mình thì sau

này không thể quan tâm, yêu quý người khác, chứ đừng nói tới việc lập nên nghiệp lớn.

(8) Khai thác hứng thú học tập của con cái.

Nếu một học sinh chẳng có chút hứng thú gì với một môn học thì khó có thể yêu cầu nó tập trung chú ý được. Nếu như tràn đầy hứng thú với nội dung đã được học, thì chẳng cần cha mẹ phải đốc thúc nó cũng sẽ hoàn toàn tập trung chú ý. Hứng thú chính là người thầy tốt nhất, là điều kiện tiên quyết để gặt hái được thành công.

(9) Tốc độ học của trẻ và mức độ khó phải phù hợp.

Ở vào mỗi giai đoạn lứa tuổi, những kiến thức mới mà trẻ tiếp thu được cũng có phần giới hạn. Khi yêu cầu trẻ học với tốc độ quá nhanh, trẻ chắc chắn sẽ không thể tiếp thu có chọn lọc. Nhưng nếu tốc độ quá chậm thì tư duy của trẻ dễ chùng xuống, từ đó sẽ dẫn đến sự mất tập trung và thái độ lơ đãnh. Đồng thời, nếu như nội dung học quá khó, trẻ sẽ không lý giải một cách thấu triệt được, khi học sẽ chẳng có hứng thú, và phản tán sự chú ý là điều khó tránh khỏi. Ngược lại, nội dung học quá đơn giản sẽ khiến trẻ thấy nhảm chán, vô vị, và cũng dẫn đến sự mất tập trung chú ý.

(10) Chú ý đến sức khỏe của trẻ, nhất thiết không được để trẻ mệt mỏi quá mức.

Mệt mỏi, chứng đói và buồn ngủ thường khiến những người trưởng thành cảm thấy sức lực rã

rời, lục bất tòng tâm. Khi trẻ cảm thấy mệt mỏi, người lớn lại yêu cầu phải kiên trì, chịu đựng thì tự nhiên hiệu quả học tập sẽ giảm sút mạnh, chắc chắn trẻ không thể tập trung chú ý.

Không có sự uốn nắn của cha mẹ, trẻ khó mà rèn luyện được thói quen tốt; Không có sự đốc thúc của cha mẹ, trẻ khó mà chuyên tâm học bài.

KHẮC PHỤC THÓI QUEN HỌC HÀNH “QUA LOA” CỦA TRẺ

Tâm rất nhanh nhẹn, chỉ có điều việc học hành thì qua loa, đại khái nên thường giải bài sai. Do đó, thành tích học tập thường không được như mong muốn, cha mẹ vô cùng đau đầu về việc này.

Thực ra, trẻ cũng không muốn học hành qua loa, đại khái, nhưng nguyên nhân thói học hành “qua loa, đại khái” xuất hiện do:

* Trẻ có thói quen học hành “qua loa, đại khái” thường biểu hiện là nấm vững các kiến thức đã học, song khi làm bài tập hoặc bài thi thường lộn xộn, quên chỗ nọ chỗ kia, làm ảnh hưởng đến thành tích.

* Vì trẻ trổ tài khôn vặt mà “qua loa, đại khái”. Biểu hiện là trẻ học hành bộp chộp, không chăm chú học tập, giải bài không đúng phương pháp,

toàn dựa vào “cảm tính”, sau khi giải bài không có thói quen kiểm tra lại.

* Trẻ giả vờ “qua loa, đại khái”. Biểu hiện là các bài giải thường sai, khi giáo viên hoặc cha mẹ chỉ ra thì lập tức “biết” cách làm.

Đối với những trẻ học hành “qua loa, đại khái” ở nhóm thứ nhất, cha mẹ nên chỉ ra phương hướng đúng đắn cho trẻ, trong khi trẻ học thường xuyên kiểm tra và nhắc nhở, nhất là trước khi thi nên nhắc trẻ chú ý đến các chi tiết nhỏ trong bài thi, đồng thời để trẻ tìm hiểu những kiến thức mà bản thân chưa từng quan sát trong các hoạt động trẻ thích nghe thích xem. Cha mẹ nên nghiêm túc trả lời các câu hỏi của trẻ xung quanh các vấn đề nội dung trong bài thi.

Chẳng hạn lấy một bé gái tầm tuổi làm ví dụ điển hình cho những đứa trẻ như vậy:

Bé gái này rất thông minh, chỉ có điều là học hành không nghiêm túc. Để giúp em nhận thức được tầm quan trọng của việc học hành nghiêm túc, mẹ em đã xé vụn bức ảnh mà em thích nhất rồi bảo: “Bây giờ con ghép lại nó đi”.

Người mẹ cho rằng con gái làm việc này sẽ rất khó khăn, nhất định phải mất đến một ngày. Nhưng chỉ mấy phút sau, cô con gái đã cầm tấm ảnh được xếp xong đi tìm mẹ. Sở dĩ em có thể nhanh chóng xếp lại được bức ảnh vì mẹ đã viết lên mặt sau bức ảnh thời gian và lí do chụp ảnh,

em chỉ cần xếp lại chữ là bức ảnh cũng được ghép xong.

Đối với những trẻ ở nhóm thứ hai, sau khi cha mẹ đưa vào “guồng”, trẻ có thể nắm bắt các kiến thức đã học một cách vững chắc, bền lâu.

Sở dĩ những trẻ này có tính “qua loa, đại khái” là vì nền tảng kiến thức không chắc chắn, do đó cha mẹ cần cố gắng động viên tính tích cực học tập của trẻ, cho trẻ làm thêm một số bài tập khó, kịp thời chỉ ra sai sót, nhắc trẻ tăng cường ghi nhớ nội dung bài học, về lâu dài sau này, thói học hành “qua loa, đại khái” của trẻ sẽ được khắc phục.

Đối với trẻ thuộc nhóm học hành “qua loa, đại khái”, cha mẹ cần nhận thức được do trẻ không nắm chắc các kiến thức đã học, nên dẫn đến tư duy có sai sót.

Cha mẹ không nên vì quá nóng ruột về con mà đưa ra các loại câu hỏi bắt trẻ giải đáp. Nên thường xuyên kiểm tra, nhăm đúng vào nội dung trẻ không nắm vững mà tăng cường luyện tập nâng lực tư duy cho trẻ, giúp trẻ khắc phục thói học hành “qua loa, đại khái”.

Kinh nghiệm dành cho các bậc cha mẹ là giáo dục mà nóng vội thì không có kết quả, không nên ép buộc trẻ học một cách gò ép, trẻ sẽ sốt ruột. Không nhân nại trẻ sẽ nảy sinh tư tưởng chống đối trong học tập, dẫn tới chóng quên, bỗng chốc quên sạch tất cả mọi thứ vừa mới học xong.

Đừng nên tiếc lời khen ngợi con, bởi khen ngợi có tác dụng động viên, khuyến khích rất lớn. Không nên phê bình quá nhiều những yếu kém của trẻ, bởi như vậy sẽ khiến tâm trạng trẻ càng tồi tệ hơn mà phạm thêm nhiều sai sót.

Không nên đem các bạn khác ra so sánh với trẻ, trẻ sẽ nảy sinh tâm lý chống đối, và mất đi chí tiến thủ.

Thời gian làm bài tập không nên quá dài, giữa giờ nhất định phải có thời gian nghỉ giải lao để trẻ thư giãn.

Không nên liên tục kích thích tính hiếu kỳ và khao khát hiểu biết của trẻ, khi rảnh rỗi hãy dẫn trẻ tới viện bảo tàng, vườn bách thú và thư viện thăm quan.

Thay vì nóng ruột, bức mình với tính qua loa, đại khái của con, cha mẹ hãy tìm hiểu nguyên nhân, tìm ra giải pháp giúp trẻ rèn luyện thói quen chuyên tâm đến cùng.

GIÚP TRẺ KHẮC PHỤC TÂM LÝ LUỒI HỌC

Nhài là học sinh lớp hai. Cứ sáng thứ Hai hàng tuần là Nhài luôn lấy cớ như đau bụng, đau đầu, không ngủ được,... để không phải đi học. Những lý do này đương nhiên đều không có ích gì, cuối cùng dưới sự ép buộc của cha mẹ Nhài vẫn phải đến trường.

Có phải chỉ cần đến trường rồi thì Nhài sẽ yên tâm học tập không? Không. Ở trường, Nhài không những không yên tâm học mà còn có rất nhiều hành vi không tốt, luôn khiến cho cô giáo chủ nhiệm cảm thấy bức闷. Ví dụ: Nhài không chào hỏi bất cứ ai, hay chạy ra ngoài vườn trường làm cho tất cả giáo viên các lớp phải đi tìm; còn nữa, trong giờ lên lớp, Nhài tự ý ra vào phòng học cứ như không có ai vậy; khi lên lớp thì chơi đùa chơi, làm việc riêng,...

Tại sao Nhài lại không thích đến lớp học?

Thông thường nguyên nhân trẻ không thích đi học có rất nhiều. Những nguyên nhân này đơn giản cũng có, phức tạp cũng có.

Do ở nhà cha mẹ quá cưng chiều, bảo vệ quá mức, một đứa trẻ như vậy hàng ngày ở nhà muốn gì được nấy, là nhân vật trung tâm của cả gia đình. Nhưng đến trường, tình hình lại hoàn toàn khác. Đứa trẻ sẽ cảm thấy căng thẳng vô cùng, tâm lý mất thăng bằng, cảm giác căng thẳng và bất an sẽ khiến trẻ không thể coi nhà trường là một nơi vui vẻ được.

Trẻ không muốn đến trường cũng có rất nhiều nguyên nhân như: Bạn cùng lớp không để ý đến mình, bị các bạn bắt nạt,... trong tình huống này những đứa trẻ đó trước khi nhập học không hiểu được rằng việc kết bạn là rất dễ. Những đứa trẻ này luôn không hiểu quy tắc của

quan hệ qua lại, tùy tiện, hay khóc, ngông nghênh, vô lý trong quan hệ, bởi vậy rất khó chấp nhận những bạn cùng học.

Có một số cha mẹ không nắm bắt được thói quen cuộc sống cơ bản, không tự thu xếp được cho con nên trẻ thường phải nhận sự trách móc, chê cười của bạn bè. Điều này đã khiến cho đứa trẻ có khoảng cách với những bạn bè khác, chúng không cảm nhận được sự vui vẻ khi tới trường.

Không có phương pháp học tập, thành tích học tập không tốt, thường xuyên bị cô giáo phê bình,... cũng là những nguyên nhân khiến trẻ không muốn đi học.

Còn có một số nguyên nhân khá phức tạp: Tố chất thần kinh và sự hẹp hòi trong tính cách của trẻ; cha mẹ can thiệp quá mức, bảo vệ trẻ quá mức; tình cảm của cha mẹ không ổn định, không hoàn thiện, thể hiện không đủ tin tưởng với chính mình và con cái; tình cảm của cha mẹ không hòa hợp, không khí đình đám cảng thẳng, đối lập...

Mỗi quan hệ giữa cha mẹ và con cái như vậy càng tăng thêm những “sự việc” khiến cho trẻ cảng thẳng khi ở trường, là nguyên nhân làm cho trẻ không muốn đi học.

Cha mẹ luôn cho rằng “đứa trẻ này sinh ra vốn đã không thích học”, nhưng không thấy rõ được những đau khổ trong lòng trẻ, càng không ngờ mình phải chịu trách nhiệm trong việc này.

Cha mẹ dường như không nhận thức được những sai lầm khi giáo dục con cái, cứ dần tích tụ lại, cuối cùng tập trung biểu hiện trên một hành vi nào đó đối với con cái. Cha mẹ bất lực đối với những biểu hiện của con cái, từ bất lực này lại chuyển sang sự bức tức khác rồi cuối cùng lựa chọn những biện pháp bạo lực để đói phó với con.

Như vậy trên thực tế, biểu hiện và những điều giáo dục của cha mẹ không thống nhất, tức là có mâu thuẫn giữa sự chiều chuộng và những yêu cầu nghiêm khắc đối với con cái.

Có bậc cha mẹ đã lựa chọn rất nhiều cách dụ dỗ đưa con không muốn đi học. Như chỉ cần con đi học, sẽ hứa cho các loại giải thưởng vật chất, hoặc cho phép con làm một số việc không hợp lý.

Dù là ép buộc hay dụ dỗ đều không phải là cách cơ bản để giải quyết việc trẻ không muốn đi học, thậm chí còn dẫn đến những hậu quả không tốt khác.

Kinh nghiệm cha mẹ giúp con giải quyết vấn đề không muốn đi học có bốn cách sau:

1. Các bậc cha mẹ phải thông qua việc quan sát nhất cử nhất động của con, trao đổi với con, với cô giáo và bạn bè của con để tìm ra nguyên nhân con không muốn đi học.

2. Nhằm vào những nguyên nhân khác nhau để định ra những biện pháp tương ứng. Nếu do

mỗi quan hệ qua lại không tốt thì phải tạo cơ hội cho con tham gia những hoạt động vui vẻ, để con giao tiếp nhiều với bạn bè. Giao tiếp và học tập sẽ cùng tồn tại song song với sự phát triển tính cách và rèn luyện năng lực cho trẻ. Nếu do quá yêu chiều, thì cha mẹ phải dần dần nói lỏng ra, để cho con tự giải quyết vấn đề của mình một cách độc lập tự chủ. Cha mẹ phải cố gắng nói lỏng, ít yêu chiều hơn với một thái độ dứt khoát. Nếu nguyên nhân do tính cách của con thì cha mẹ phải trao đổi nhiều với con cái một cách bình đẳng, thân mật, giúp con thay đổi tính cách khép kín, hẹp hòi.

3. Tạo bầu không khí gia đình đầm ấm, dân chủ, để con duy trì được tâm lý dễ chịu. Nên bồi dưỡng thái độ tôn trọng quy tắc xã hội và tập thể cho con cái.

4. Nếu con vẫn không muốn đi học, cha mẹ nên tạm thời dừng để ý. Đối với hành vi vui vẻ đi học nhất thời của con, cha mẹ có thể chọn sách lược không biểu dương, để con thấy được đi học là một việc bình thường đối với trẻ, không phải là việc quá quan trọng để cha mẹ phải lo lắng về mình.

Nếu cha mẹ không có những ý kiến phiến diện, cách giáo dục sai lầm thì rất ít đứa con sinh ra đã không thích học tập.

KHÍCH LỆ TRẺ THAM GIA NHỮNG CUỘC THI TRÍ TUỆ

Mỗi bậc cha mẹ đều không thể quên được sự cảm động trong lòng khi con mình bước đi những bước đầu tiên. Rất nhiều gia đình đã dùng máy thu hình và máy ghi âm để ghi lại cảnh cảm động này. Nếu cha mẹ lưu tâm đến mỗi giai đoạn phát triển của con, con cái sẽ cảm thấy rất tự hào. Ở tất cả những phương diện khác của sự phát triển lớn lên của con, nếu muốn để con có quá trình bước đi như những bước đi đầu tiên thì cần không ngừng lặp lại. Cha mẹ nên lùi một bước sang bên cạnh, đưa tay ra đỡ lấy con, nhưng để cho con cảm thấy vẫn còn thiếu. Cha mẹ nên tạo cho con một không gian để con chuyển dời về phía trước, không dựa vào cha mẹ, tự mình tiến lên phía trước. Con cái bằng sự nỗ lực của mình sẽ đuổi kịp cha mẹ, cuối cùng khi trưởng thành trên những phương diện khác cũng vậy, cha mẹ hãy lùi một bước để con có chỗ trống, không để cho con quá sợ hãi, cũng không che chở mà chỉ động viên, tôn trọng, để con hiểu được là cha mẹ tin tưởng con, luôn ủng hộ, yêu thương con, lấy tình yêu thương chân chính giúp con đi trên con đường của cuộc sống.

Hương 13 tuổi, vừa về đến nhà đã nói với bố: “Bố, thầy giáo cho con đăng ký tham gia cuộc thi viết”. “Tốt quá rồi, con đã đăng ký chưa?”. “Chưa ạ”.

“Tại sao con yêu?”, bố hỏi. “Con hơi sợ, ở dưới có rất nhiều người xem”. Hương rất dễ bị kích động, ở nhà em là đứa con biết nghe lời, ở trường thường không hay nói chuyện nên thành tích học tập rất tốt. “Bố vẫn muốn con đăng ký, con có thể rèn luyện mình. Nhưng việc này con phải tự quyết định”. Hai hôm sau thầy giáo gọi điện thoại để bố của Hương thuyết phục Hương đăng ký tham gia cuộc thi viết. Sau khi Hương về nhà bố đã nói chuyện với cô bé, bố nói: “Trước tiên, bố mẹ không ép con nhất định phải đăng ký, việc này vẫn là quyết định của con, nhưng bố mẹ có thể nói về những điều lợi, hại của việc tham gia cuộc thi. Tham gia thi có thể rèn luyện ý chí, trí tuệ của mình, tăng cường sự tự tin với bản thân. Thắng thì càng tốt, không được giải cũng không cần thiết, bố không để ý. Bởi vì trong lòng bố con luôn là đứa con có năng lực, về điểm này không cần phải lấy thành tích để chứng minh”. Bố lại nói: “Thầy giáo gọi điện đến, thầy rất tin tưởng vào khả năng của con. Chúng ta không quan tâm đến kết quả thi của con, điều bố quan tâm là con có dùng cơ hội này để rèn luyện mình hay không”. Có được người bố sáng suốt động viên, ủng hộ như thế, cuối cùng Hương đã đi đăng ký.

Bố biết Hương rất thông minh, chỉ hơi nhút nhát. Hương không dám tưởng tượng cái cảm giác đứng nói trước bao nhiêu khán giả. Bố rất

muốn để Hương thấy được thế giới rộng mở, đi vào cuộc sống của mình, đây là một cơ hội rất tốt. Bố cũng muốn Hương chứng minh được khả năng của mình qua cơ hội này, rèn luyện tính mạnh dạn, phát hiện ra tiềm lực của bản thân. Hương hơi rụt rè nên cần sự cổ vũ của cha mẹ, đồng thời không tăng thêm áp lực phải đạt giải. Bố rất tin tưởng con nhưng ông không thúc giục Hương, mà để cô bé tự quyết định. Qua việc này Hương đã tăng thêm được tính độc lập và cơ hội tốt để rèn luyện mình.

Trong tình huống rất nhạy cảm này, cha mẹ phải thận trọng, để cho con cái có quyền tự chủ, quyền tự quyết định... Đồng thời chúng ta phải cho trẻ biết chúng ta luôn tin tưởng vào năng lực của trẻ.

Dũng khí và nghị lực của con cái luôn cần sự bồi dưỡng tận tâm của cha mẹ. Lòng tự tin và ý chí tiến thủ của con cái càng không thể tách rời sự khích lệ và ủng hộ của cha mẹ.

HƯỚNG DẪN TRẺ CÁCH GIẢI QUYẾT CÁC VẤN ĐỀ

Có câu chuyện: Một vị thần có khả năng biến đá thành vàng. Một hôm ông gặp một đứa trẻ nghèo ở nhân gian. Ông thấy đáng thương cho đứa

trẻ, lập tức “biến đá thành vàng”, đưa cho đứa trẻ rất nhiều vàng. Đứa trẻ nghèo không cần, nó chỉ cần vị thần kia cho nó ngón tay biến đá thành vàng. Bởi vàng có cho nhiều nữa rồi cũng có lúc dùng hết, dùng hết không phải lại nghèo nữa sao? Nhìn đứa trẻ không bị lay động trước tiền tài, vị thần rất cảm động, ông nói với đứa trẻ nghèo: Vậy cách “biến đá thành vàng” chính là lao động, cần cù lao động sẽ giàu có.

Câu chuyện trên cho chúng ta thấy có nhiều vấn đề có thể nuôi dạy con cái thành tài. Về điểm này đối với một số bậc cha mẹ khi mới bắt đầu nuôi dạy con còn chưa rõ ràng: Có bậc cha mẹ cho rằng mình đã tốt nghiệp đại học trong khi con chỉ là đứa trẻ, có gì con hỏi cũng trả lời được. Con có hỏi thì bố trả lời, đó là vấn đề tự nhiên.

Một câu chuyện nữa làm ví dụ cho vấn đề trên: Thái tìm bố và hỏi “Bố, vấn đề này làm thế nào?”.

Bố nói: “Có một con đường, nếu đội A sửa thì cần 15 ngày, còn đội B sửa thì cần 12 ngày. Hiện nay đội A đã sửa 5 ngày thì đội B bắt đầu sửa, hỏi hai đội phải sửa tổng cộng mất bao nhiêu ngày?”.

Bố căn cứ vào đề bài từng bước viết ra cách giải, mỗi bước viết ra lại nói một câu, Thái nghe xong “ô” một tiếng. Đợi bố giải xong, Thái vui vẻ chép vào vở, công việc đã hoàn thành.

Nhưng, vấn đề nhanh chóng lại nảy sinh. Bài tập giống như mấy ngày trước Thái đã hỏi bố, bây

giờ Thái lại không biết. Đó là chuyện gì vậy? Sau đó bố mới rõ: Đối với một vấn đề, trực tiếp nói đáp án, trẻ sẽ không trải qua một quá trình tư duy, cái chúng nhận được chỉ là kết luận hiện tại chứ không có sự lý giải sâu sắc, cho nên ấn tượng không sâu, không nhớ được, cũng không củng cố được. Bởi vậy tìm cách giúp con nắm được phương pháp học tập là tốt nhất.

Bố Thái đã thay đổi cách hướng dẫn. Ví dụ để toán ông sử dụng cách hỏi lại Thái, gợi ý cho con suy nghĩ, để con tự trả lời. Con chỉ “ồ” một tiếng thì không được, phải nói ra nguyên tắc, cách giải từng bước tiến gần đến kết quả. Cuối cùng Thái đã tự hiểu ra, hiểu rõ cách làm, và có thể tự đặt ra những phép toán.

Làm như vậy, xem ra mỗi bài mất rất nhiều thời gian, nhưng trên thực tế lại có rất nhiều lợi ích. Nó đã bồi dưỡng khả năng học tập cho trẻ, cũng như giúp trẻ nắm được cách giải quyết vấn đề.

Ngoài ra gợi ý cho con cách phân tích vấn đề, vận dụng những kiến thức đã học để giải thích một số hiện tượng trong cuộc sống cũng rất quan trọng.

Lúc đó Thái và em gái vẫn đang học Tiểu học. Một buổi chiều hai anh em đều vây quanh bố để hỏi cái này cái kia. Đột nhiên chúng chỉ tay vào một khoảng tròn sáng trên tường và hỏi: “Bố, kia là cái gì vậy?”.

“Các con thử nói xem?”, bố không trực tiếp trả lời.
“Là ánh mặt trời phản xạ vào”. Hai anh em tranh nhau nói.

“Sao lại phản xạ vào?”, ông lại hỏi tiếp.

Sau khi nghe, hai đứa con im lặng.

“Chính là cái bàn vuông nhỏ này”, Thái tranh nói trước. Vì Thái đại khái nhìn thấy ánh mặt trời từ ngoài cửa sổ chiếu lên cái bàn vuông nhỏ.

“Không phải, cái bàn hình vuông, mà kia lại là hình tròn”. Em gái phản đối.

“Gương tủ hình bầu dục, vậy thì cũng không phải”. Thái nhìn trong phòng, ngoài cái bàn vuông nhỏ ra, chỉ có ánh mặt trời trên cái tủ.

Cô em gái đi tìm vật hình tròn và phát hiện ra một cái gương hình tròn, nhưng cái gương lại không ở trong ánh sáng mặt trời, liền đoán mò: “Là cái gương này đúng không?”. Thái vừa nghe thấy đưa tay chạm vào cái gương, cái đốm trên tường lập tức động đậy. Cả ba cùng cười.

“Vậy thì ánh sáng của gương từ đâu mà đến?”, hai em cùng đồng thanh hỏi bố. Bố vui vẻ giải thích rằng: Mặt trời chiếu lên cái gương trên tủ, rồi phản xạ lên cái gương hình tròn, lại phản xạ lên tường, thế là thành một cái đốm sáng. Bố vừa nói vừa dùng hai cái gương làm thử nghiệm phản xạ nhiều lần.

Tiếp đó bố lại cầm cái chậu rửa mặt, bên trong để một đồng xu. Sau đó cho con lùi lại phía sau, cứ

lùi cho đến khi không nhìn thấy đồng xu nữa thì dừng lại. Lúc này lại giữ đồng tiền xu, đổ nước vào trong chậu. Nước vừa đầy, hai anh em nói: “Nhìn thấy rồi, lại nhìn thấy rồi”. Bố nói với hai anh em, đây là đường sáng khúc xạ, và nhân cơ hội này giới thiệu một số kiến thức quang học. Hai anh em liền thấy hứng thú sâu sắc với quang học. Thế là bố lại nói với chúng: “Các con phải cố gắng học, lên đến Trung học cơ sở sẽ được học những nội dung này”.

Trong giáo dục gia đình, nên chú ý để trẻ tập tư duy, động não. Nếu chỉ đáp ứng việc hỏi và trả lời, hoặc tìm hiện tượng phản xạ của “cái gương tròn”, mà không làm thí nghiệm đồng tiền xu, thì trẻ cũng không biết được khúc xạ là gì.

Học không khó, quan trọng là phải có phương pháp học. Cha mẹ cần giúp con hiểu rõ quá trình giải thích vấn đề rồi suy nghĩ, khó nữa cũng biến thành dễ.

HƯỚNG DẪN TRẺ XÂY DỰNG KẾ HOẠCH HỌC TẬP

Ông Trần yêu cầu con trai học lớp sáu phải tự xây dựng một kế hoạch học tập, bởi ông biết: “Để con tự xây dựng kế hoạch học tập là bước tự lập đầu tiên”. Tuy nhiên việc tự định ra bản kế hoạch học tập là vô cùng chung chung,

không dễ khiến trẻ hài lòng. Vậy làm thế nào với việc này?

Kế hoạch học tập của con từ chối hoàn toàn do cha mẹ sắp xếp đến chối con phải tự lên một kế hoạch chung đã là rất khó. Khi trẻ tự bước đi bước chân đầu tiên, cái cần nhất là sự khích lệ và hướng dẫn của cha mẹ, yêu cầu quá cao sẽ mang đến cho con cảm giác bị ép buộc. Chúng ta quen lấy những tiêu chuẩn của người lớn để so sánh với hành vi của con cái, nhưng lại quên mất rằng thể chất và tinh thần của chúng đều chưa trưởng thành, điều này đối với con cái là không công bằng. Mặc dù kế hoạch con tự xây dựng còn khiếm khuyết, nhưng là “kế hoạch tự lập ra”, cần cổ vũ khích lệ con, bởi ít ra chúng đã có khả năng phân phối thời gian độc lập.

Kế hoạch học tập bao gồm kế hoạch sinh hoạt và kế hoạch học bài, kế hoạch con cái tự xây dựng dù chung chung, nhưng cũng bao gồm việc sắp xếp thời gian sinh hoạt và học bài. Trước đây tất cả mọi việc đều do cha mẹ sắp xếp, thì bản kế hoạch này đã là một bước đầu tiên của sự độc lập. Nhưng chúng chưa có tính độc lập của một đứa trẻ độc lập hoàn toàn, nó mô phỏng cách thức và lịch sinh hoạt của cha mẹ, hoặc có được những gợi ý từ cách làm của bạn bè, sau đó dần dần sửa đổi kế hoạch của mình, tìm ra cách phù hợp với mình nhất. Bởi vậy sự dẫn dắt hợp lý của cha mẹ

trong quá trình học tập độc lập của trẻ có ý nghĩa rất quan trọng.

Vậy dẫn dắt trẻ như thế nào là hợp lý? Lấy ví dụ, 8 đến 9 giờ tối là thời gian trẻ học bài, chúng nên tận dụng triệt để khoảng thời gian này như thế nào? Bạn có thể đưa ra đề nghị tương đối cụ thể cho trẻ, như “Ôn tập bài khóa ngày hôm nay”, “Chuẩn bị các môn ngày mai”,... nếu những bài tập trên đều làm hết rồi, tinh thần, thể lực của trẻ vẫn rất tốt, bạn có thể đề nghị trẻ xem tiếp bài học ngoại khóa (như những câu chuyện truyền kỳ, những cuốn sách khoa học,...), tin rằng sẽ có lợi hơn cho trẻ tự xây dựng kế hoạch học tập tương đối chi tiết.

Cha mẹ khi giúp con cái xây dựng kế hoạch học tập, tốt nhất nên tránh ba điều sau đây:

Thứ nhất, cha mẹ không nên áp đặt đưa cách nghĩ và ý đồ của mình vào kế hoạch của con. Chúng ta luôn lấy tiêu chuẩn của người lớn để phán đoán thành bại những sự việc của con, không chú ý tới những nguyện vọng của con, vô hình tạo áp lực và tâm lý phản kháng của con. Ví dụ, bạn cảm thấy con trai nên học các môn khoa học, thế là ép trẻ đọc những sách khoa học, nhưng trẻ lại thích những câu chuyện văn học, thế là trẻ trở nên không thích đọc sách. Bởi vậy điều kiện tiên quyết để trẻ học hành độc lập là tôn trọng mong muốn và nguyện vọng của trẻ.

Thứ hai, nội dung của kế hoạch học tập không cần phải sắp xếp quá chặt chẽ, khiến con không có thời gian nghỉ ngơi. Ví dụ, thời gian đọc sách là một tiếng đồng hồ, bài tập nhiều nhất làm được hai đến ba đề, làm quá nhiều sẽ khiến trẻ cảm thấy ghét và phiền phức. Lúc này cha mẹ có thể hướng dẫn cho con để chúng có thể hoàn thành mục tiêu trong thời gian đã định. Điều cần nhất là coi trọng chất lượng chứ không coi trọng số lượng.

Thứ ba, khi mới bắt đầu thực hiện kế hoạch, nếu con không có cách nào làm được như kế hoạch (ví dụ theo kế hoạch là 6h30 thức dậy, nhưng lại kéo dài đến 7h mới dậy), cha mẹ phải tránh cau có, trách mắng. Bởi nếu trẻ vừa bắt đầu đã thất bại lại không có được sự khích lệ của cha mẹ, thông thường sẽ không thể tiếp tục cố gắng.

Bởi vậy để con tự xây dựng kế hoạch không có nghĩa là cha mẹ không cần quan tâm, mà chỉ đứng trên quan điểm hướng dẫn, giúp đỡ. Cùng với sự trưởng thành tuổi tác của con cái, sự can thiệp của cha mẹ cũng giảm đi, chỉ cần một chút lưu tâm đến phương hướng của con là được.

Khi thực hiện bất cứ một mục tiêu nào, nhất thiết trẻ phải có sự trợ giúp của kế hoạch. Kế hoạch học tập chính là biện pháp hữu hiệu giúp nâng cao thành tích học tập của trẻ.

GIÚP TRẺ NÂNG CAO CẤP ĐỘ HỌC TẬP

Cường là học sinh lớp bốn. Vì cha mẹ bận nên có rất ít thời gian hướng dẫn Cường học bài, phần lớn chỉ là kiểm tra nội dung xem có đúng không thôi. Có một lần bố về nhà, phát hiện Cường vẫn dùng ngón tay để làm toán. Bố thấy việc này không giúp con không được, phải giúp con thay đổi cách học tập để nâng cao cấp độ.

Việc học của trẻ nhỏ tuổi, đang ở vào “Thời kỳ thao tác cụ thể” mà nhà tâm lý học Poyake đã nói, dạy học những ký hiệu và dạng thức toán học trừu tượng phải cần có sự giúp đỡ của những công cụ dạy học thực tế. Học từ thao tác, mà ngón tay luôn là một công cụ lý tưởng thuận tiện nhất. Nhưng dần dần phải chuyển sang những cách thức khác, không phải cầm dùng tay, có thể khi hướng dẫn trẻ những ngón tay không đủ dùng, thử nghĩ xem nên dùng cách nào thay thế. Khi cô giáo dạy học tốt nhất là phối hợp những thao tác cụ thể với những ký hiệu trừu tượng (tức +, -, 1, 2, 3,...). Từ những thao tác cụ thể dần dần chuyển sang trừu tượng, giúp trẻ bước vào một cấp độ học tập cao hơn. Đối với trẻ nhỏ mới bắt đầu học toán, sử dụng cách tính “gio” ngón tay là cách đơn giản nhất, có thể học được những cách tính cơ bản, không dễ gì quên được. Ví dụ $3 + 4$, chỉ cần gập ngón tay đếm đến 7, liền có đáp án.

Nhưng cách này chỉ có thể dùng để tính những số nhỏ, lên đến cấp Trung học cơ sở, chương trình rộng hơn, sâu hơn, cách tính những chữ số cũng thay đổi, hay khi có thay đổi lớn thì không thể vận dụng được nữa. Ví dụ $24 + 37$, 8×6 hay 48×4 , cho dù dùng cả ngón tay, ngón chân cũng không đủ, mà không tính ra được.

Trẻ học đến lớp bốn mà vẫn giữ cách tính “đếm ngón tay”, mặc dù không liên quan gì đến thành tích học tập của trẻ, nhưng chủ yếu do trẻ không có hứng thú và không có lòng tin với môn toán; cho nên trước hết phải xây dựng lòng tự tin cho trẻ, và nâng cao một cách thiết thực khả năng học toán cơ bản của trẻ.

Cha mẹ muốn giúp con cái nâng cao cấp độ học tập nên làm theo mấy điều dưới đây:

Thứ nhất, cha mẹ vẫn dùng cách tính ngón tay với con, việc này không phải là không tốt, nhưng hãy nói với con rằng còn nhiều cách tính khác hay hơn. Phải làm tốt việc trao đổi với con, nói với trẻ dùng cách tính ngón tay không tiện, có thể dùng những cách khác để giải những bài toán phức tạp hơn.

Thứ hai, phải tăng cường khả năng tính toán cơ sở của con, như luyện cách cộng, trừ, nhân, chia. Mới bắt đầu có thể dùng hình vẽ tính những con số để cho cách tính và khái niệm cơ sở đi vào trong não trẻ.

Thứ ba, trong cuộc sống hằng ngày có rất nhiều cơ hội rèn luyện khả năng tính toán, như đưa trẻ đi mua đồ, để trẻ tự tính tiền trả lại, hoặc khi cả nhà đi xem phim, hỏi trẻ tiên vé tổng cộng là bao nhiêu, để tính toán với những việc thực tế, có thể dẫn đến hứng thú học tập của trẻ. đương nhiên, đừng quên khi trẻ làm đúng hãy khen trẻ một câu. Nếu làm sai ngoài việc nói cho trẻ cách tính chính xác ra, điều quan trọng hơn là khích lệ trẻ tiếp tục cố gắng.

Còn một điểm đáng chú ý nữa là con cái còn có trở ngại trong học tập, khó khăn về trí tuệ hay những yếu tố tâm lý khác không? Nếu có, thì không thể yêu cầu quá nghiêm khắc được. Nếu không thì có thể liên hệ với giáo viên, tìm hiểu tình hình học tập của con ở trường, nói với cô giáo về tình hình của con để cô giáo tăng cường hướng dẫn.

Cuối cùng điều cần phải nhắc nhở là, cha mẹ cho dù bận đến thế nào đi nữa, đều nên dành thời gian quan tâm đến bài vở của con, phát hiện những khuyết điểm nào đó trong việc học tập của con, để sớm khắc phục tránh để nảy sinh những vấn đề tương tự.

Từ vô tri đến hữu tri, từ biết ít đến biết nhiều là quá trình tất yếu của mỗi đứa trẻ. Trách nhiệm của cha mẹ là nên tăng cường khích lệ và có cách dạy dỗ trẻ hợp lý.

KHOI GOI TINH TU LAP O TRE

YÊU THƯƠNG ĐÚNG CHỖ, RÈN CHO TRẺ TÍNH TU LẬP

Cuộc sống là ống kính vạn hoa, con cái là những bông hoa đẹp. Sự giáo dục của cha mẹ được khúc xạ qua con cái rất đa dạng: hồng, cam, vàng, lục, xanh, tím, cũng có thể nói, con cái chính là sự tái hiện của cha mẹ. Cha mẹ nên bồi dưỡng những thói quen sinh hoạt tốt của con cái, bắt đầu từ những việc nhỏ trong cuộc sống thường ngày. Hòa nhập vào cuộc sống của con cái, để chúng học được những điều hay lẽ phải trong cuộc sống, biết lo liệu cho mình, chọn cái tốt bỏ cái xấu, phát triển lành mạnh. Càng ngày càng nhiều nhà nghiên cứu cho rằng, trong số các yếu tố quyết định tương lai một con người có thành công hay không, thì yếu tố tính cách lành mạnh là quan trọng nhất. Yếu tố này bao gồm lòng tự tin, thói quen sinh hoạt tốt, khả năng tự lập, khả năng ứng phó, khả năng quản lý tài sản, khả năng tự khống chế,... Những điều này chủ yếu bồi dưỡng cho con thông qua cuộc sống hàng ngày. Trải qua những bước ngoặt và thất bại, đứa trẻ có tính cách kiên nghị sẽ không dễ nao

núng, đứa trẻ có tính cách sợ sệt, nhát gan sẽ không thể gượng dậy, trẻ có lòng tự tin sẽ chuyển áp lực thành động lực, mà áp lực sẽ trở thành một gánh nặng của đứa trẻ tự ti. Nhân cách kiện toàn sẽ làm cho đứa trẻ như “rồng thêm cánh”. Nhân cách không tốt sẽ khiến cho đứa trẻ đi đến đâu cũng là ngõ cụt. Bởi vậy cha mẹ phải luôn tăng cường bồi dưỡng cho con những kinh nghiệm trong cuộc sống hằng ngày, để trẻ nắm bắt được cách giành lấy chìa khóa vàng của sự thành công, đặt cơ sở cho tương lai tốt đẹp sau này.

HƯỚNG DẪN TRẺ CÁCH THỬ NGHIỆM CUỘC SỐNG

Lệ cầm chiếc cốc nghiêng nghiêng bước đi nhanh nên làm đổ nước ra ghế sofa, mẹ đuổi bé sang một bên, bức mình thu gọn. Lệ sáng ngủ dậy tự mặc quần áo, nhưng luôn cài lệch khuy, váy nhăn lại, mẹ vì vậy bị lỡ thời gian nên đã mắng bé và làm thay.

Làm cha mẹ, nếu cầm con cái tự tay làm việc, tự chăm sóc bản thân, hoặc dứt khoát làm thay con thì các bậc cha mẹ đó đã hết sức sai lầm.

Phải biết rằng, khả năng độc lập là vấn đề cơ bản trong sự phát triển của con người, khả năng này không phải là vốn có, mà phải được bồi dưỡng từ bé. Trước hết phải từng bước bồi dưỡng cho trẻ có những thói quen tốt tự chăm sóc mình.

Kỳ thực, không có đứa trẻ nào không muốn tự mình làm việc, “làm” là cơ hội để rèn luyện. Trẻ vừa biết đi đã có mong muốn giúp đỡ mẹ, trẻ hai tuổi đã biết cầm đồ giúp người lớn, chạy qua chạy lại, trẻ ba tuổi thì mong muốn tự lập rất mạnh mẽ, việc gì cũng muốn làm, nhưng chúng còn quá nhỏ, khả năng làm việc độc lập còn rất kém, thường làm hỏng việc. Lúc này cha mẹ nên thử khích lệ bé: “Con tự đi rót nước uống đi!”. Bé làm tràn nước ra ghế sofa, bạn đừng trách trẻ, bởi bảo vệ tâm hồn của bé còn quan trọng hơn nhiều việc bảo vệ ghế sofa của bạn. Điều này đối với trẻ chỉ là phạm một sai lầm nhỏ “dễ thương”. Những lỗi như vậy, sau khi trẻ lớn sẽ không còn mắc nữa.

Có một người hỏi: “Con của tôi hiện nay đã hết cách, không ai quản được, điều này là vì sao?”.

“Bạn có thường gấp chăn cho con không?”.

Cha mẹ: “Vâng, thường gấp”.

“Bạn thường đánh giày cho con phải không?”.

Cha mẹ: “Không sai, tôi thường đánh giày”.

“Nguyên nhân chính là ở đây”.

Một nhà giáo dục học nói: “Làm cha mẹ tốt nhất chỉ có một tay”. Ông nói: “Làm cha mẹ phải thấy rõ trách nhiệm của mình, trách nhiệm của các bạn là giúp con cái sống, giúp con cái tự lập, giúp con cái làm người”.

Ví dụ, con cái học may, bạn không nên lo nó sẽ làm hỏng, mà luôn ở bên cạnh bảo vệ, chỉ cần

dạy cho con cách làm, để con tự luyện tập, rồi con sẽ học được. Bạn có thể dạy con tự sắp xếp giá sách, bàn học, tự bố trí căn phòng của mình, có điều kiện thì nên để trẻ ngủ một mình. Bạn còn có thể dạy trẻ việc quản lý chi tiêu, tiết kiệm tiền lẻ. Tóm lại, những việc trẻ có thể tự làm nên để cho trẻ tự thủ sức, tự đương đầu, mình hãy lùi về phía sau. Con cái đã học được cách tự chăm sóc mình, có được khả năng tự lo liệu, chúng sẽ thoát khỏi sự chăm sóc của người lớn, bước một bước lớn về hướng tự chủ.

Phải để cho trẻ hiểu được cách tự chăm sóc mình, trẻ không cần giúp đỡ cũng biết đi giày như thế nào, mặc quần áo như thế nào, cởi quần áo ra sao, trong niềm vui của trẻ phản chiếu sự tôn nghiêm của con người, bởi sự tôn nghiêm nảy sinh từ tình cảm, từ thao tác độc lập tự chủ của một con người.

Để giúp con độc lập trong cuộc sống, trước tiên cha mẹ phải là người tạo điều kiện cho con sống có khả năng độc lập. “Chỉ khi cha mẹ “xa rời con cái”, mới có thể bồi dưỡng khả năng độc lập cho con cái”. Khái niệm này những bậc cha mẹ cần phải nắm được.

***Cha mẹ không nên làm thay công việc
cho con, làm như vậy sẽ hạn chế khả năng
tự lập và càng làm tăng thêm tính lười lao
động ở trẻ.***

GIẤU MỘT NỬA TÌNH YÊU THƯƠNG VỚI TRẺ

Điều mà con trai mười tuổi của tôi hy vọng nhất là được đến trường bằng chiếc xe ô tô của bố.

Một hôm, Nam bị viêm họng, đi bộ khó khăn, nó nhờ bố lái xe đưa đến trường. Ông bố nói: “Không được, hồi nhỏ bố cũng đi bộ đến trường mà”.

Nam chảy nước mắt, đeo cặp sách trên lưng, đi về phía trường học. Khi đi đến cầu, Nam phát hiện thấy bố đang đứng trên cầu đợi nó.

Người bố lau nước mắt cho con trai, đón lấy cặp sách, đi cùng con trai trên đường đến trường. Trên đường đi ông nói: “Con à, con không nên trách bố, bây giờ con là học sinh không nên ngồi ô tô đi học, sau này con thành đạt, nhất định có thể mua được một chiếc xe tốt hơn xe của bố”. Nam đã hiểu dụng ý của bố.

Người bố hiểu nguyên tắc dạy con, ông đã giấu đi một nửa tình yêu thương đối với con, khiến cho con phải tự lập từ nhỏ.

Lòng thương con ai cũng có. Nhưng yêu thương không thể thiếu đi lý trí, không thể yêu đến mức mù quáng. Không thể đáp ứng mọi yêu cầu của con một cách vô điều kiện, làm như vậy chỉ khiến con trở thành nhu nhược.

Lúc nhỏ con cái khiến người ta thích, yêu thương, nhưng bậc cha mẹ chớ quên rằng con cái không phải là đồ chơi, là vật sủng ái. Phải để cho

con từ nhỏ đã hiểu được: Mình là một thành viên trong gia đình, từ nhỏ đã phải học tính tự lập.

Dạy con tự lập, cha mẹ sẽ tự có những điều kiện đặc biệt. Trong cuộc sống, chỉ cần cha mẹ lợi dụng triệt để những tình tiết nhỏ để dạy con một cách thông thường nhưng chân thực. Trong quá trình trưởng thành của con cái, tiếp thu sự khích lệ của cha mẹ sẽ hình thành niềm tin tự lập, đây là trọng tâm của giáo dục. Nhưng có những cha mẹ lại coi nhẹ kiểu giáo dục này.

Ninh mới ba tuổi. Một hôm, sau khi kết thúc bữa tối, mẹ thu dọn bàn ăn, bé bưng đĩa giúp mẹ, cậu vừa đưa tay cầm chiếc đĩa, mẹ vội nói: “Đừng động vào nó, con sẽ làm vỡ nó mất, đợi con lớn rồi sẽ giúp mẹ”.

Chiếc đĩa này không bị đánh vỡ, nhưng hành động của người mẹ đã không những đánh vào lòng tự tin của bé, mà còn làm chậm đi sự phát triển khả năng tích cực của bé. Ý thức tích cực của bé vừa mới bắt đầu nhú lên, đã bị mẹ vô ý làm hụt mất. Lâu dần trẻ sẽ mất đi sự hình thành tính nỗ lực.

Con bạn vừa mới học đi, phải đối diện với một thế giới xa lạ, sẽ cảm thấy không biết phải làm gì, nhưng chúng có dũng khí để thử sức, cho dù việc thử của chúng có rất ít thành công.

Đứng trước thất bại của con, cha mẹ không nên lạnh lùng với con, khiến cho con mất đi sự tự

tin, phải khích lệ chúng kịp thời. So sánh giữa những đồ vật mà con làm vỡ với việc thử tính tự lập của con cái, giá trị của nó vượt xa giá trị đồ vật rất nhiều.

Làm cha mẹ, bạn có thể làm thay con một lúc nhưng không thể làm thay cả đời được. Sớm nói lồng để con tự bước đi trên đôi chân của mình là cách lựa chọn đúng đắn.

Tình yêu đối với con, phải yêu sâu hơn, cao thượng hơn, khoa học hơn, nghệ thuật hơn, tình yêu chân chính đối với con phải giàu đi một nửa. Trẻ đang sống trong một thời đại xã hội có nhiều biến động. Nhưng, là cha mẹ điều tốt đẹp nhất có thể cho con chính là dạy cho trẻ biết tự lập, biết sống và khả năng sáng tạo chứ không phải là đáp ứng, quá yêu thương, phóng túng. Như vậy mới có thể cho trẻ một nhân cách hoàn thiện, một con người tự tin, đó mới là cách yêu thương con cái chân chính.

Tình yêu chân chính của cha mẹ đối với con là phải chịu trách nhiệm với con, bởi vậy không nên dành cho con quá nhiều tình yêu thương.

GIÚP TRẺ RÈN LUYỆN TÍNH TỰ CHỦ

Đứa con gái mười tuổi của vợ chồng chị Ngọc khá toàn diện. Con gái chịu khó phấn đấu học tập,

lại chịu khó suy nghĩ, tính nhanh, đáp án bài tập đều làm xong nhanh nhất, những bài phải suy nghĩ, những bài tập làm văn bé cũng làm tốt nhất lớp.

Khi mọi người đề nghị giới thiệu về cách dạy con cái, họ đã nói như thế này: Chúng tôi từ trước đến nay không quản lý công việc của con gái, cũng không xem nó học tập. Từ trước khi con gái đi học, chúng tôi đã bắt đầu dạy cho bé một quan niệm: Học là việc của bản thân con, tương lai có nổi tiếng hay không cũng là việc của con. Chúng tôi luôn nói điều này với con gái. May mắn gần đây, chúng tôi đều trả trách nhiệm lại cho bé, đồng thời chúng tôi cũng trả tự do cho bé. Công việc hàng ngày của con gái chúng tôi về cơ bản đều đã hoàn thành ở trường, cho dù bài tập rất nhiều làm không hết, việc đầu tiên sau khi bé trở về nhà là làm cho xong bài tập. Chúng tôi yêu cầu bé buổi tối trước 8 giờ 30 phải đi ngủ, có một lần bé mải chơi kết quả là quên làm bài tập, đến giờ đi ngủ mới nhớ ra, chúng tôi lại nói với bé, bài tập vẫn chưa làm xong đấy là việc của con, chỉ còn đợi ngày mai bị cô giáo phê bình thôi, bây giờ là giờ đi ngủ rồi, con nhất định phải lên giường đi ngủ. Từ đó về sau con tôi không bao giờ làm lỡ bài học của mình.

Hướng dẫn con tự làm chủ, tự quản lý thời gian là một việc không thể thiếu của các bậc cha mẹ. Vì vậy các bậc cha mẹ có thể quản lý con dễ dàng.

Sự thực đúng như vậy. Chính vì hàng ngày vợ chồng chị Ngọc không quản con, thực hiện “buông lỏng quản lý”, khiến cho con có nhiều tự do hơn, nảy sinh nhiều hứng thú và sở thích của mình. Khi hết bài tập, con gái sẽ vừa tra Từ điển vừa đọc những câu đồng giao, ngũ ngôn hay một số những câu chuyện thú vị khác, có lúc cha mẹ hỏi tại sao lại thích đọc những sách này, bé liền nói với cha mẹ là các bạn con đều thích nghe con kể chuyện. Con gái của vợ chồng chị Ngọc còn thích vẽ tranh châm biếm, bé vẽ cha mẹ, người thân, cô giáo, bạn bè vào trong tranh, bé nói như thế rất vui. Khi sinh nhật cha mẹ, bé tặng cha mẹ một bức tranh châm biếm do chính em vẽ để làm quà, trên bức tranh vẽ một con hổ con, miệng ngậm một cuốn sách dây, sau đó mang đến trước mặt con trâu... Con gái giải thích với cha mẹ: “Con cầm tinh con hổ, bố cầm tinh con trâu, hàng ngày bố thích đọc sách, cho nên con tặng bố một cuốn sách”.

Con gái chị Ngọc đã hình thành tính cách tự lập. Cha mẹ nói với con, làm con gái có thể nói lý với cha mẹ mình. Mỗi lần con gái làm sai, vợ chồng chị Ngọc không bao giờ đánh mắng con, mà chỉ nói lẽ phải cho đến khi con tự hiểu ra bản thân mình làm sai.

Cha mẹ không nên vì thành tích thi tốt mà thưởng cho con, bởi họ phải cho con hiểu, học tập tốt hay không kỳ thực là việc của con, mà học tập

là việc của con thì dựa vào cái gì mà bắt cha mẹ phải thưởng cho con đây?

Trong cuộc sống hiện thực, có rất nhiều bậc cha mẹ luôn mong muốn con mình thành tài. Họ làm thay con tất cả những điều mà con nên tự làm, kết quả khiến cho con cho rằng học tập dưỡng như là việc của cha mẹ, là mình đang hoàn thành nhiệm vụ học tập này thay cha mẹ. Cứ như vậy, vốn là cha mẹ mong muốn con thành tài thì ngược lại đã tước đi sự tự do học tập của con, đặt lên vai mình trách nhiệm mà con nên gánh vác, cuối cùng con của họ rất khó thành tài, bởi vì bất cứ đứa trẻ nào không có mong muốn phấn đấu đi lên thì tương lai không thể bay lên được.

Cha mẹ nên thay đổi mong muốn “con thành tài” thành thái độ “con thành tài”. Tạo cho con một môi trường tốt, đồng thời xây dựng cho con một hình mẫu tốt, để con có thể tự do lựa chọn nhiều hơn, cũng để con có trách nhiệm nhiều hơn, tìm cách kích thích sự nhiệt tình “thành tài” của con, kích thích khả năng sáng tạo tiềm tàng và mong muốn học tập của con, để tự con thực hiện khát vọng “thành tài”.

Những cha mẹ luôn tước đi sự tự do học tập và các mặt của cuộc sống của con, đồng thời gánh vác những trách nhiệm mà con nên gánh vác thì con bạn sẽ “thành tài” thế nào đây?